

PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOK

a 2019. december 31-én végződő évre

a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) szerint

TARTALOM

	Oldal
Független könyvvizsgálói jelentés	3-5
Mérleg	6
Átfogó jövedelemkimutatás	7
Kimutatás a saját tőke változásairól	8
Cash flow kimutatás	9
Kiegészítő megjegyzések a pénzügyi kimutatásokhoz	10-63
1. Általános információ	10
1.1. Bemutató	10
1.2. Irányítás	10
2. Számviteli Politika	10
2.1. A beszámoló készítés alapja	10
2.2. Devizaátváltások	11
3. Jelentős számviteli becslések és feltételezések	11
4. Közzétett, de még nem hatályos standardok alkalmazása	11
5. Bevételek	12
6. Működési költség	17
6.1. Személyi jellegű ráfordítások összetétele	17
6.2. Anyagi jellegű ráfordítások összetétele	18
7. Egyéb bevételek és ráfordítások	19
8. Pénzügyi eredmény	20
9. Befektetések közös vezetésű vállalkozásokban	20
10. Adózás	23
11. Immateriális javak	27
12. Tárgyi eszközök	28
13. Készletek	31
14. Pénzügyi instrumentumok, tőke és pénzügyi kockázatkezelés	31
14.1. Egyéb hosszú lejáratú eszközök	35
14.2. Vevőkövetelések és egyéb forgóeszközök	36
14.3. Pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek, egyéb pénzügyi eszközök	38
14.4. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	39
14.5. Szállítói és egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	41
14.6. Cash flow fedezeti ügyletek	42
14.7. Pénzügyi kockázatkezelési politika	42
15. Céltartalékok	52
16. Munkavállalói juttatások	53
17. Kapcsolt felekkel folytatott tranzakciók	57
18. Kötelezettségvállalások, függő kötelezettségek és követelések	60
19. Tőkekockázat kezelése	62
20. Mérlegfordulónap utáni lényeges események	63

Független Könyvvizsgálói Jelentés

A HungaroControl Zrt. részvényesi jogok gyakorlójának

Vélemény

Elvégeztük a HungaroControl Zrt. (a „Társaság”) mellékelt 2019. évi pénzügyi kimutatásainak a könyvvizsgálatát, amely pénzügyi kimutatások a 2019. december 31-i fordulónapra elkészített pénzügyi helyzetre vonatkozó kimutatásból – melyben az eszközök és források egyező végösszege 83.318.132 E Ft, a tárgyévi átfogó eredmény 3.718.781 E Ft nyereség –, az ezen időponttal végződő évre vonatkozó átfogó jövedelemre vonatkozó kimutatásból, saját tőke változásainak kimutatásából, cash flow-k kimutatásából, valamint a számviteli politika jelentős elemeinek összefoglalását is tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

Véleményünk szerint a pénzügyi kimutatások megbízható és valós képet adnak a Társaság 2019. december 31-én fennálló vagyoni helyzetéről valamint az ezen időponttal végződő pénzügyi évre vonatkozó jövedelmi helyzetéről és cash flow-iról a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokban – ahogyan azokat az EU befogadta – („EU IFRS-ek”) foglaltakkal összhangban.

A vélemény alapja

Könyvvizsgálatunkat a Nemzetközi Könyvvizsgálói Standardokkal összhangban hajtottuk végre. Ezen standardok értelmében fennálló felelősségünk bővebb leírását jelentésünk „A könyvvizsgálónak a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatáért való felelőssége” szakasza tartalmazza.

Függetlenek vagyunk a Társaságtól a vonatkozó, Magyarországon hatályos jogszabályokban és a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának a könyvvizsgálói hivatás magatartási (etikai) szabályairól és a fegyelmi eljárásról szóló szabályzatában, valamint az ezekben nem rendezett kérdések tekintetében a Nemzetközi Etikai Standardok Testülete által kiadott „Könyvvizsgálók Etikai Kódexe”-ben (az IESBA Kódex-ben) foglaltak szerint, és megfelelünk az ugyanezen normákban szereplő további etikai előírásoknak is.

Meggyőződésünk, hogy az általunk megszerzett könyvvizsgálói bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt véleményünkhöz.

Egyéb ügyek és felhasználás korlátozása

A Társaság a Magyar Számviteli törvénynek megfelelő pénzügyi kimutatásokat is készített 2019. december 31-i fordulónapra vonatkozóan melyről a könyvvizsgáló jelentésünket 2020. április 20-án bocsátottuk ki.

A Társaság abból a célból készítette a pénzügyi kimutatásait, hogy megfeleljen az Európai Parlament és a Tanács 2004/550. (2004. március 10) számú rendeletének. A könyvvizsgálói véleményünk kizárólag ezzel a céllal készült, és más célokra nem használható fel.

A vezetés és az irányítással megbízott személyek felelőssége a pénzügyi kimutatásokért

A vezetés felelős a pénzügyi kimutatások elkészítéséért és a valós bemutatásáért a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokban foglaltakkal összhangban, valamint az olyan belső kontrollokért, amelyeket a vezetés szükségesnek tart ahhoz, hogy lehetővé váljon az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes pénzügyi kimutatások elkészítése.

A pénzügyi kimutatások elkészítése során a vezetés felelős azért, hogy felmérje a Társaságnak a vállalkozás folytatására való képességét és az adott helyzetnek megfelelően közzétegye a vállalkozás folytatásával kapcsolatos információkat, valamint a vezetés felel a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel pénzügyi kimutatásokban való alkalmazásáért, azt az esetet kivéve, ha a vezetésnek szándékában áll megszüntetni a Társaságot vagy beszüntetni az üzletszerű tevékenységet, vagy amikor ezen kívül nem áll előtte más reális lehetőség.

Az irányítással megbízott személyek felelősek a Társaság pénzügyi beszámolási folyamatának felügyeletéért.

A könyvvizsgálónak a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatáért való felelőssége

A könyvvizsgálat során célunk kellő bizonyosságot szerezni arról, hogy a pénzügyi kimutatások egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást, valamint az, hogy ennek alapján a véleményünket tartalmazó független könyvvizsgálói jelentést bocsássunk ki. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha ésszerű lehet az a várákozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott pénzügyi kimutatások alapján meghozott gazdasági döntéseit.

Egy, a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban elvégzésre kerülő könyvvizsgálatnak a részeként szakmai megítélést alkalmazunk, és szakmai szkepticizmust tartunk fenn a könyvvizsgálat egésze során. Emellett:

- ▶ Azonosítjuk és felbecsüljük a pénzügyi kimutatások akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak kockázatait, az ezen kockázatok kezelésére alkalmas könyvvizsgálati eljárásokat alakítunk ki és hajtunk végre, valamint véleményünk megalapozásához elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerzünk. A csalásból eredő lényeges hibás állítás fel nem tárásának kockázata nagyobb, mint a hibából eredőé, mivel a csalás magában foglalhat összejátszást, hamisítást, szándékos kihagyásokat, téves nyilatkozatokat, vagy a belső kontroll felülírását.
- ▶ Megismerjük a könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrollt annak érdekében, hogy olyan könyvvizsgálati eljárásokat tervezzünk meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a Társaság belső kontrolljának hatékonyságára vonatkozóan véleményt nyilvánítsunk.

- ▶ Értékeljük a vezetés által alkalmazott számviteli politika megfelelőségét és a vezetés által készített számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek ésszerűségét.
- ▶ Következtetést vonunk le arról, hogy helyénvaló-e a vezetés részéről a vállalkozás folytatásának elvén alapuló számvitel alkalmazása, valamint a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték alapján arról, hogy fennáll-e lényeges bizonytalanság olyan eseményekkel vagy feltételekkel kapcsolatban, amelyek jelentős kétséget vethetnek fel a Társaság vállalkozás folytatására való képességét illetően. Amennyiben azt a következtetést vonjuk le, hogy lényeges bizonytalanság áll fenn, független könyvvizsgálói jelentésünkben fel kell hívunk a figyelmet a pénzügyi kimutatásokban lévő kapcsolódó közzétételekre, vagy ha a közzétételek e tekintetben nem megfelelőek, minősítenünk kell véleményünket. Következtetéseink a független könyvvizsgálói jelentésünk dátumáig megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékon alapulnak.
Jövőbeli események vagy feltételek azonban okozhatják azt, hogy a Társaság nem tudja a vállalkozást folytatni.
- ▶ Értékeljük a pénzügyi kimutatások átfogó prezentálását, felépítését és tartalmát, beleértve a kiegészítő mellékletben tett közzétételeket, valamint értékeljük azt is, hogy a pénzügyi kimutatásokban teljesül-e az alapul szolgáló ügyletek és események valós bemutatása.

Kommunikáljuk az irányítással megbízott személyek felé - egyéb kérdések mellett - a könyvvizsgálat tervezett hatókörét és ütemezését, a könyvvizsgálat jelentős megállapításait, beleértve a Társaság által alkalmazott belső kontrollnak a könyvvizsgálatunk során általunk azonosított jelentős hiányosságait is.

Bartha Zsuzsanna Éva
Budapest, 2020. május 19.
Ernst & Young Kft.

Jelen könyvvizsgálói jelentést megfelelően aláírva, papír alapon is kibocsátottuk.

HUNGAROCONTROL
MÉRLEG
2019. DECEMBER 31.

	Kiegészítő megjegyzések	2019. december 31. ezerHUF	2018. december 31. ezerHUF
Immateriális javak	11	9 555 608	8 117 212
Tárgyi eszközök	12	26 792 295	12 136 609
Befektetések közös vezetésű vállalkozásokban	9	65 126	145 572
Befektetett pénzügyi eszközök	14.3	3 850 000	2 650 000
Értékpapírok	14.3	5 963 550	15 475 721
Egyéb hosszú lejáratú eszközök	14.1	403 150	299 662
Halasztott adó követelések	10	399 976	231 851
Összes befektetett eszköz		47 029 705	39 056 627
Készletek	13	63 038	63 594
Vevőkövetelések	14.2	5 978 651	5 835 141
Egyéb forgóeszközök	14.2	2 900 702	2 340 386
Előre fizetett tárgyi adók	10	207 750	25 983
Értékpapírok	14.3	14 937 229	8 109 032
Egyéb pénzügyi eszközök	14.3	7 659 453	2 709 195
Pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek	14.3	4 541 604	6 199 320
Összes forgóeszköz		36 288 427	25 282 651
ÖSSZES ESZKÖZ		83 318 132	64 339 278
Jegyzett tőke	1.1	20 201 600	20 201 600
Tartalékok		36 802 885	34 084 104
Résztvényesekre jutó saját tőke		57 004 485	54 285 704
Céltartalékok várható kötelezettségekre - hosszú távú	15	6 711	28 501
Hosszú távú munkavállalói juttatások	16	3 352 941	690 480
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	14.4	15 364 131	1 027 737
Halasztott adó kötelezettség	10	0	0
Összes hosszú lejáratú kötelezettség		18 723 783	1 746 718
Szállítói tartozások	14.5	1 845 286	1 837 693
Céltartalékok várható kötelezettségekre - rövid távú	15	48 540	64 810
Rövid távú munkavállalói juttatások	16	2 389 679	4 469 766
Fizetendő tárgyi adók	10	27 530	0
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	14.5	3 278 829	1 934 587
Összes rövid lejáratú kötelezettség		7 589 864	8 306 856
ÖSSZES KÖTELEZETTSÉG		26 313 647	10 053 574
ÖSSZES TŐKE ÉS KÖTELEZETTSÉG		83 318 132	64 339 278

A kiegészítő megjegyzések a pénzügyi kimutatások szerves részét képezik.

HUNGAROCONTROL
ÁTFOGÓ JÖVEDELEMKIMUTATÁS
2019. DECEMBER 31.

	Kiegészítő megjegyzések	2019. december 31. ezerHUF	2018. december 31. ezerHUF
Légiforgalmi irányítás árbevétele	5	38 451 129	39 447 241
Egyéb tevékenység árbevétele		191 760	200 685
Összes árbevétel		38 642 889	39 647 926
Személyi jellegű ráfordítások	6.1	18 772 358	17 958 520
Anyagjellegű ráfordítások	6.2	8 853 637	10 328 563
Értékcsökkenés, amortizáció és értékvesztés	11, 12	5 203 621	4 415 415
Egyéb bevételek/ráfordítások (-)	7	-85 471	-182 695
Működési költség		32 915 087	32 885 193
ÜZLETI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE		5 727 802	6 762 733
Pénzügyi bevételek/ráfordítások (-)	8	-826 563	128 901
Nyereség pénzügyi tevékenységből		-826 563	128 901
Részesedés közös vezetésű vállalkozások nyereségéből/veszteségéből	9	22 704	28 935
ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY		4 923 943	6 920 569
Eredményt terhelő adók	10	1 261 725	1 445 390
IDŐSZAK EREDMÉNYE		3 662 218	5 475 179
Résztvényesek részesedése az eredményből		3 662 218	5 475 179
EGYÉB ÁTFOGÓ JÖVEDELEM			
Eredménykimutatásba jövőben visszaforduló tételek			
Nyereség/veszteség (-) cash flow fedezeti ügyleteken	14.7	56 563	83 947
Adóhatás		0	0
Eredménykimutatásba nem visszaforduló tételek			
Aktuáriusi nyereség/veszteség (-)		0	0
Adóhatás		0	0
Egyéb átfogó jövedelem, adóhatással		56 563	83 947
ÁTFOGÓ JÖVEDELEM ÖSSZESEN		3 718 781	5 559 126
Résztvényesek részesedése az átfogó eredményből		3 718 781	5 559 126

A kiegészítő megjegyzések a pénzügyi kimutatások szerves részét képezik.

HUNGAROCONTROL
KIMUTATÁS A SAJÁT TŐKE VÁLTOZÁSAIRÓL
2019. DECEMBER 31.

	Kiegészítő megjegyzések	Jegyzett tőke	Eredmény-tartalék	Értékelési tartalék	Tartalékok összesen	Összesen
		ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF	ezer HUF
Nyitó egyenleg 2018. január 1-én		20 201 600	29 578 753	-53 775	29 524 978	49 726 578
Átváltási tartalék		0	0	0	0	0
Egyéb átfogó eredményben elszámolt tranzakciók	10,16	0	-4 376	88 323	83 947	83 947
2018-as év eredménye		0	5 475 179	0	5 475 179	5 475 179
Átfogó jövedelem összesen		0	5 470 803	88 323	5 559 126	5 559 126
Osztalékok		0	-1 000 000	0	-1 000 000	-1 000 000
Záró egyenleg 2018. december 31-én		20 201 600	34 049 556	34 548	34 084 104	54 285 704
Nyitó egyenleg 2019. január 1-én		20 201 600	34 049 556	34 548	34 084 104	54 285 704
Átváltási tartalék		0	0	0	0	0
Egyéb átfogó eredményben elszámolt tranzakciók	10,16	0	-3	56 566	56 563	56 563
2019-es év eredménye		0	3 662 218	0	3 662 218	3 662 218
Átfogó jövedelem összesen		0	3 662 215	56 566	3 718 781	3 718 781
Osztalékok		0	-1 000 000	0	-1 000 000	-1 000 000
Záró egyenleg 2019. december 31-én		20 201 600	36 711 771	91 114	36 802 885	57 004 485

A kiegészítő megjegyzések a pénzügyi kimutatások szerves részét képezik.

HUNGAROCONTROL
CASH FLOW KIMUTATÁS
2019. DECEMBER 31.

	2019. december 31. ezerHUF	2018. december 31. ezerHUF
ÜZLETI TEVÉKENYSÉG		
Adózás előtti eredmény	4 923 943	6 920 569
Értékcsökkenés és amortizáció	5 201 094	4 400 586
Tárgyi eszközök, immateriális javak eladásának eredménye nyereség (-)/veszteség	-1 762	-3 063
Tárgyi eszközök selejtezése, értékvesztése	2 527	14 829
Rövid lejáratú és kísértékű lízing költsége	71 577	0
Készletek selejtezése, értékvesztése	8 282	12
Céltartalékok csökkenése (-)/növekedése	-38 060	30 250
Kamatbevételek	-204 103	-712 611
Követelésekre elszámolt értékvesztés növekedése	258 442	98 963
Közös vezetésű vállalatok eredményéből való részesedés nyereség (-)/veszteség	-22 704	-28 935
Nem realizált árfolyamkülönbségek nyereség(-)/veszteség	56 775	37 412
Nyereség (-)/veszteség egyéb nem pénzügyi tranzakciókból	312 353	244 460
Összesen adózás előtti eredményt módosító tételek	5 644 421	4 081 903
Működő tőke változásai		
Vevők és egyéb követelések csökkenése/növekedése(-)	-1 052 140	261 545
Készletek csökkenése/növekedése(-)	-7 726	-36 427
Szállítók, hosszú lejáratú kötelezettségek és egyéb kötelezettségek növekedése/csökkenése(-)	2 216 184	253 513
Fizetett nyereségadó	-1 570 722	-1 621 575
Összesen működő tőke változásai	-414 404	-1 142 944
Üzleti tevékenységből származó nettó cash-flow	10 153 960	9 859 528
BEFEKTETÉSI TEVÉKENYSÉG		
Tárgyi eszközök, immateriális javak beszerzése	-5 552 520	-4 216 402
Tárgyi eszközök, immateriális javak eladásából származó bevétel	2 196	3 382
Befektetett pénzügyi eszközök megszerzésére fordított (-)/eladásából származó pénzeszköz (+)	-3 753 504	-4 982 199
Kapott osztalék	103 204	0
Kapott kamatok és kamattellegű bevételek	175 660	695 014
Befektetési tevékenységre felhasznált nettó cash-flow	-9 024 964	-8 500 205
PÉNZÜGYI TEVÉKENYSÉG		
Lízing tőke törlesztés	-622 357	0
Fizetett kamatok	-1 164 228	0
Fizetett osztalék	-1 000 000	-1 000 000
Pénzügyi tevékenységre felhasznált nettó cash-flow	-2 786 585	-1 000 000
Pénz és pénzeszköz egyenértékesek növekedése/csökkenése(-)	-1 657 589	359 323
Pénz és pénzeszköz egyenértékesek év elején	6 199 320	5 840 366
Árfolyamváltozás hatása a külföldi pénznemben tartott egyenlegekre	-127	-369
Pénz és pénzeszköz egyenértékesek év végén	4 541 604	6 199 320

A kiegészítő megjegyzések a pénzügyi kimutatások szerves részét képezik.

1. Általános információ

1.1. Bemutató

A HungaroControl Magyar Légitforgalmi Szolgálat Zrt. a magyar légtérben légitforgalmi szolgáltatások nyújtására és a légitforgalmi szakszemélyzet képzésére jogszabályban kijelölt szervezet. Az Észak-Atlanti Tanács felkérésére, a Magyar Állam megbízásában a HungaroControl Zrt. Koszovó magas légtérben is ellát meghatározott légitforgalmi irányítási feladatokat. Mint integrált légitforgalmi szolgáltató, küldetése a biztonságos és megbízható léginavigációs szolgáltatás hatékony, környezettudatos, ügyfélközpontú biztosítása a kijelölt légterekben: Magyarország légtérben, illetve a Koszovó feletti magas légtérben az átrepülő forgalom tekintetében, valamint a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérén terminálirányítás esetében. A Társaság kötelezően ellátandó tevékenységeit a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény tartalmazza.

A HungaroControl Magyar Légitforgalmi Szolgálat Zrt. (a 'Társaság' vagy 'HungaroControl') alapítása 2006. november 22-én történt. A Társaság jegyzett tőkéje (jóváhagyott és teljesen befizetett) 20.201.600 ezer HUF, amely 20.200 darab "A" jelű, 1.000.000 HUF névértékű és 16 darab "B" jelű, 100.000 HUF névértékű részvényből áll. A HungaroControl cégjegyzék száma: Cg. 01-10-045570. A Társaság székhelye: H-1185 Budapest, Igló u. 33-35., Magyarország. Honlapja: www.hungarocontrol.hu.

1.2. Irányítás

A HungaroControl 100%-ban a Magyar Állam tulajdonában van. Az alapítói és tulajdonosi jogok gyakorlója a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter. A Társaságot az Igazgatóság irányítja.

A Társaság tevékenységét hat tagú Felügyelőbizottság felügyeli, a Testület tagjai közül négyen tulajdonosi, ketten pedig munkavállalói képviselők.

2. Számviteli Politika

E szakasz ismerteti a beszámoló elkészítésének alapjait és az alkalmazott számviteli politikát. A terüleetspecifikus számviteli politikák, kritikus becslések és megítélések a vonatkozó magyarázatokban kerülnek bemutatásra.

2.1. A beszámolóképzés alapja

A Társaság beszámolója az Európai Unió (EU) által befogadott Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokkal (továbbiakban 'IFRS') és a Standard Értelmezési Bizottság értelmezéseivel (továbbiakban 'IFRIC') összhangban készült.

2019-ben az IFRS-ek változásával összhangban változott a számviteli politika. A Társaság 2019.01.01-től kezdődően alkalmazza az IFRS 16 'Lízingek' standardot. Az IFRS 16 standarddal kapcsolatos számviteli politika módosítások 6.2., 12. és 14.4 kiegészítő megjegyzésekben kerülnek bemutatásra.

A beszámoló a bekerülési értéken történő értékelés és a vállalkozás folytatásának elvével összhangban készült. A beszámoló ezer forintban (HUF) kerül bemutatásra, mivel a forint a Társaság elsődleges működési környezetének pénzneme. Minden értéket a legközelebbi ezer forintra kerekítünk, kivéve, ha azt másképp jelezzük.

2.2. Devizaátváltások

Funkcionális pénznem és a beszámolás pénzneme:

A beszámolóban az adatok az elsődleges működési környezet pénznemében ('funkcionális pénznem') szerepelnek, amely a Magyar Forint (HUF). Az adatok ezer HUF-ban kerekítve szerepelnek.

Tranzakciók és egyenlegek:

A külföldi devizában történt ügyletek a tranzakció vagy az értékelés napján érvényes árfolyamon kerülnek átszámításra a funkcionális pénznemre. Az ilyen tranzakciók elszámolásakor keletkező, illetve a devizában nyilvántartott pénzügyi eszközök és kötelezettségek év végén esedékes átértékeléséből származó árfolyamveszteség és árfolyamnyereség az eredménykimutatásban kerül elszámolásra.

3. Jelentős számviteli becslések és feltételezések

A becsléseket és feltételezéseket múltbeli tapasztalatok és egyéb tényezők, így az adott körülmények között észszerűnek gondolt jövőbeli eseményekkel kapcsolatos várakozások alapján folyamatosan értékeljük. Az IFRS-ekkel összhangban lévő beszámoló készítése szükségessé teszi, hogy a menedzsment olyan becsléseket végezzen és jövőre vonatkozó feltételezésekkel éljen, amelyek hatással vannak a számviteli politikára és az eszközök, kötelezettségek, bevételek és költségek bemutatott értékére. Ezen feltételezések a megfelelő magyarázatokban részletesen kifejtésre kerülnek. A tényleges eredmények ezektől a becslésektől eltérhetnek.

4. Közzétett, de még nem hatályos standardok alkalmazása

A beszámoló jóváhagyásának időpontjában a következő, az Európai Unióban még nem hatályos standardok és értelmezések, illetve azok módosításai kerültek kibocsátásra. A Társaság ezeket a standardokat és értelmezéseket, illetve ezek módosításait attól az időponttól tervezi alkalmazni, amikortól azok hatályossá válnak.

- IFRS 17 'Biztosítási szerződések' – Hatályba lépés: 2021. január 1.,
- IFRS 3 'Üzleti kombinációk' – Módosítások. Hatályba lépés: 2020. január 1.,
- IAS 1 'Pénzügyi kimutatások prezentálása': a kötelezettségek hosszú és rövid lejáratú besorolásával kapcsolatos pontosítás – Kibocsátás: 2020. január 23.

Az alábbi standardok, módosítások és értelmezések kerültek befogadásra az Európai Unióban:

- IFRS 9 'Pénzügyi instrumentumok' IAS 39 'Pénzügyi instrumentumok: megjelenítés és értékelés' és IFRS 7 'Pénzügyi instrumentumok: közzétételek': Kamatláb viszonyítási alap reform – Hatályba lépés: 2020. január 1.,

- Módosítás a Koncepcionális Keretelvekre történő hivatkozásokkal kapcsolatban az IFRS Standardokban – Hatályba lépés: 2020. január 1.,
- IAS 1 'Pénzügyi kimutatások prezentálása' és IAS 8 'Számviteli politika, a számviteli becslések változásai és hibák' – Módosítás a lényegesség definíciójával kapcsolatban. Hatályba lépés: 2020. január 1.

5. Bevételek

Számviteli politika:

Vevőszerezésekből származó bevételek:

A Társaság az IFRS 15 standard követelményei alapján számolja el bevételeit.

Az IFRS 15 standarddal összhangban bevételnek minősül minden jövedelem, amely a Társaság szokásos tevékenységéből származik. A vevő szerződésekből származó bevételek a standard ötlépéses modellje szerint kerülnek elszámolásra:

1. Szerződés beazonosítása
2. Teljesítési kötelek azonosítása
3. Ügyleti ár meghatározása
4. Ügyleti ár teljesítési kötelekhez allokálása
5. Árbevétel megjelenítése

Az IFRS 15 alkalmazása legfőképpen az alábbi elszámolásokat érinti.

Felmentett repülések elszámolása:

A 'Felmentett repülések költségtérítései' a 'Léginavigációs szolgáltatásból származó bevételek' között kerülnek bemutatásra, mert a Társaság által nyújtott léginavigációs szolgáltatás igénybe vevői a légtérhasználók, függetlenül attól, hogy ezen szolgáltatások díját a meghatározott Minisztériumok térítik meg. 2019-ben 'Felmentett repülések költségtérítései' címen 319.099 ezer HUF került bemutatásra a Légitörvényi irányítás árbevételei soron. A Követeléseként megjelenített összegek továbbra is az Egyéb forgóeszközök és az Egyéb hosszú lejáratú eszközök között kerülnek bemutatásra a 14.1 és 14.2 kiegészítő megjegyzésekben részletezett módon.

Vagyonkezelésbe vett ingatlanon végzett beruházások értékesítésének elszámolása:

A vagyonkezelésbe vett eszközökön végzett beruházásokat a Társaság jogszabályi előírások alapján értékesíti a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő részére, azok így válnak az állami vagyon részévé. Az ilyen módon elszámolt összeg az IFRS 15 alapján nem tartozik a Társaság szokásos tevékenységei közé, így nem minősül árbevételnek. A vagyonkezelésbe vett eszközökön végzett beruházások értékesítésének összege a kapcsolódó ráfordításokkal nettó módon bemutatva az 'Egyéb bevételek/ráfordítások' között kerül elszámolásra.

Bemutatósi követelményeket nem teljesítő bevételek:

Amennyiben a szerződéskötéskor nem valószínű, hogy a Társaság be fogja szedni az ellenértéket, amelyre az áruk, vagy a szolgáltatások vevőknek való átadásáért jogosult, akkor nem számolható el bevétel. A Társaság rendelkezik olyan szolgáltatási szerződésekkel, melyek alapján az árbevétel nem mutatható ki, ezáltal értékvesztés elszámolás sem történik.

Léginavigációs szolgáltatásból származó bevételek:

A számlázott, illetve a megszolgált léginavigációs szolgáltatás árbevételét a Társaság a költségtervekben szereplő költségek és a tervezett éves forgalom alapján forintban meghatározott egységdíjakon számolja el, a tényleges fizető szolgáltatási egységeket figyelembe véve.

A szolgáltatási egységek száma függ a repülőgép súlyától, a mozgások darabszámától, illetve átrepülő forgalom irányítása esetén a távolsági faktortól.

A Társaság léginavigációs szolgáltatásainak három fő üzletága az átrepülő gépeknek nyújtott ('en route') navigációs szolgáltatás a magyar magas légtérben, terminál navigációs szolgáltatások a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közelkörzetében ('terminál'), illetve az átrepülő gépeknek nyújtott ('en route') navigációs szolgáltatás a koszovói magas légtérben. A 2015. üzleti évtől mind a magyar légtér átrepülő forgalmának irányítása, mind a terminál irányítás a teljesítmény-tervezés keretein belül működik. 2015. üzleti évtől már csak a Koszovó feletti irányítás költségeinek elszámolása történik a teljes költségmegtérítési rendszeren belül.

Az en route (magyar magas légtér) és terminál üzletágakban a teljesítmény tervezési rendszer keretein belül az egységdíjak meghatározására úgynevezett referencia periódusokat állapítottak meg (5 éves időtávval), amelyekre az adott referencia periódusban várható költségeken és forgalmon alapuló teljesítménytervet kell benyújtani. Az így készített terveket alkalmazza a Társaság az éves egységdíjak számításának alapjául, amely díjakon kerül az árbevétel meghatározásra. A teljesítményrendszer a költség- és forgalmi kockázat egy részét a léginavigációs szolgáltatókra terheli. A forgalmi kockázatból, inflációs korrekcióból, nem kontrollálható költségekből adódó módosítások nincsenek azonnali hatással a Társaság árbevételére, mivel ezek a differenciák a légtérfelhasználók felé a későbbi repülési években kiterhelt egységdíjakban érvényesítendőek.

A terminál üzletágban a 391/2013 EU Rendelet alapján, tagállami bejelentés esetén, a 225.000 mozgásszám alatti repülőterek esetében (ilyen a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér is) nem kötelező a forgalmi kockázat viselése, az továbbra is a légtérhasználóknál maradhat. Magyarország az erre vonatkozó bejelentést az Európai Bizottság felé 2013 júniusában megtette, így a 2015-2019 között hatályban lévő második referencia periódusban a terminál irányítás kapcsán a forgalmi kockázatot a Társaságnak nem kellett viselnie.

A koszovó üzletágban, teljes költségmegtérítési rendszerben a megállapított egységdíjak a tervezett forgalmon és szolgáltatás ellátásához szükséges tervezett költségeken alapulnak. A forgalom tényleges alakulása, illetve a tényleges költségek nagysága a tervezettől eltérhetnek; az így keletkező különbözések egy kiigazító mechanizmuson keresztül kiegyenlítésre kerülnek. Fő szabály szerint az n. év alul- vagy felülfinanszírozása az n+2. év díjkalkulációja során kerül elszámolásra. A koszovói irányítás a közös Szerbia-Montenegró-KFOR en route díjszabási zóna keretein belül működik. A szolgáltatásnyújtás bevételeinek és költségeinek elszámolása a közös Szerbia-Montenegró-KFOR költségalapon keresztül történik, az EUROCONTROL útvonal-használati díjak fizetésre vonatkozó elveivel összhangban.

Áruk értékesítése:

Az áruk értékesítéséből származó bevétel elszámolására akkor kerül sor, amikor az áruk tulajdonlásával kapcsolatos lényeges kockázatok és hasznok a vevőre átszállnak, vagyis rendszerint az áruk átadásakor.

Az árbevétel szolgáltatás csoportonként:

adatok ezer HUF-ban		
Árbevétel	2019. december 31.	2018. december 31.
Árbevétel léginavigációs szolgáltatásból - en route	30 532 263	32 263 637
Árbevétel léginavigációs szolgáltatásból - terminal	6 945 698	6 330 560
Árbevétel léginavigációs szolgáltatásból - Koszovó	1 223 830	1 051 960
Cash-flow fedezeti ügyletek árbevétel korrekciós hatása	-250 662	-198 916
Árbevétel légi navigációs szolgáltatásból összesen	38 451 129	39 447 241
Egyéb árbevétel export tevékenységből	112 110	109 796
Egyéb árbevétel belföldi értékesítésből	79 650	90 889
Egyéb árbevétel összesen	191 760	200 685
Árbevétel összesen	38 642 889	39 647 926

Árbevétel léginavigációs szolgáltatásból:

Az árbevétel 99,5%-a a Társaság fő tevékenységi körének számító léginavigációs szolgáltatás nyújtásából származott 2019-ben (2018-ban 99,5%).

A 2019. évi léginavigációs szolgáltatás nyújtásból származó árbevétel 79,4%-a a Magyarország feletti magas légtérben történő átrepülő (en route) forgalom irányításából származik (2018-ban 81,8%), 18,1%-a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtéren történő terminál irányításból (2018-ban 16,0%), míg 3,2%-ban a Koszovó feletti magas légtér átrepülő forgalom irányításának köszönhető (2018-ban 2,7%).

Az árbevétel értékét módosítja a bevételek devizás árfolyamkockázatának fedezetére kötött cash flow fedezeti ügyletek árfolyamkülönbözete.

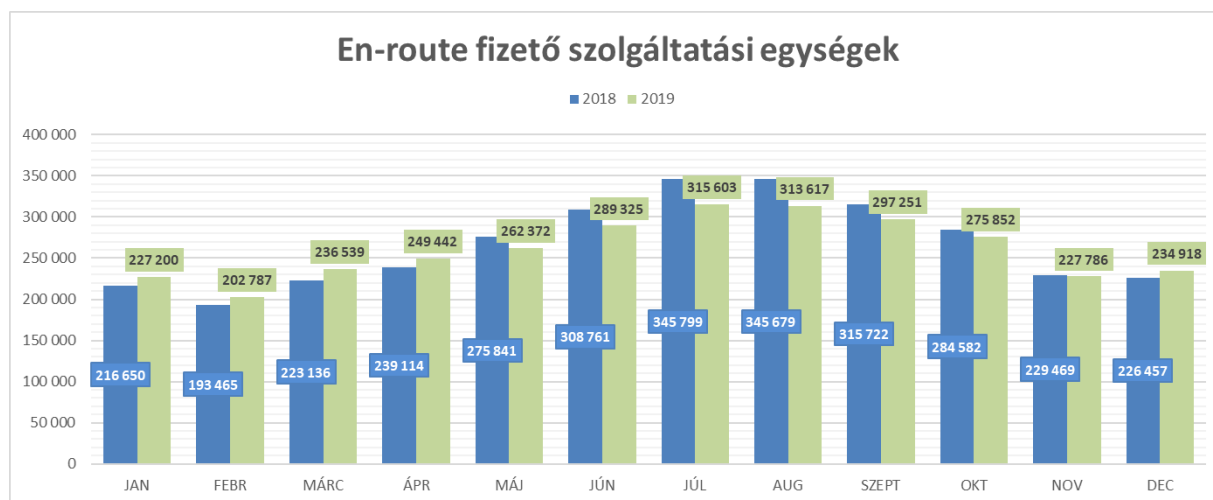
2019-ben az en route üzletágban 3%-os egységdíj csökkenés mellett a forgalom is csökkent az előző évi szinthez képest, így az árbevétel közel 5,4%-kal csökkent 2018-hoz viszonyítva. A terminál üzletágban a 8,7%-os forgalmi növekedés, valamint az egységdíj 0,8%-os növekedése együttesen azt eredményezte, hogy a kiszámlázott árbevétel 9,7%-kal magasabban alakult, mint az előző évben. A 2019-es koszovói árbevétel 16,3%-os növekedést mutatott 2018-hoz képest, ez egyrészt a magasabb forgalomnak köszönhető, másrészt az éves HungaroControl-ra jutó átlag bevétel növekedésének (részben mivel a bázisév utolsó négy hónapjában rendkívüli díjcsökkentés történt).

A léginavigációs szolgáltatások nyújtásából származó árbevétel a forgalom nagysága, illetve az évente újrakalkulált számlázási egységdíjak befolyásolják. A forgalom mértékét azonban csak közvetetten alakítja a mozgásszám (légijárművek száma). A bevételeket közvetlenül alakító mutatószám, az úgynevezett szolgáltatási egység (service unit – SU), amelyet a repült távolság és a maximális felszálló tömeg határoz meg.

En route szolgáltatási egységek alakulása

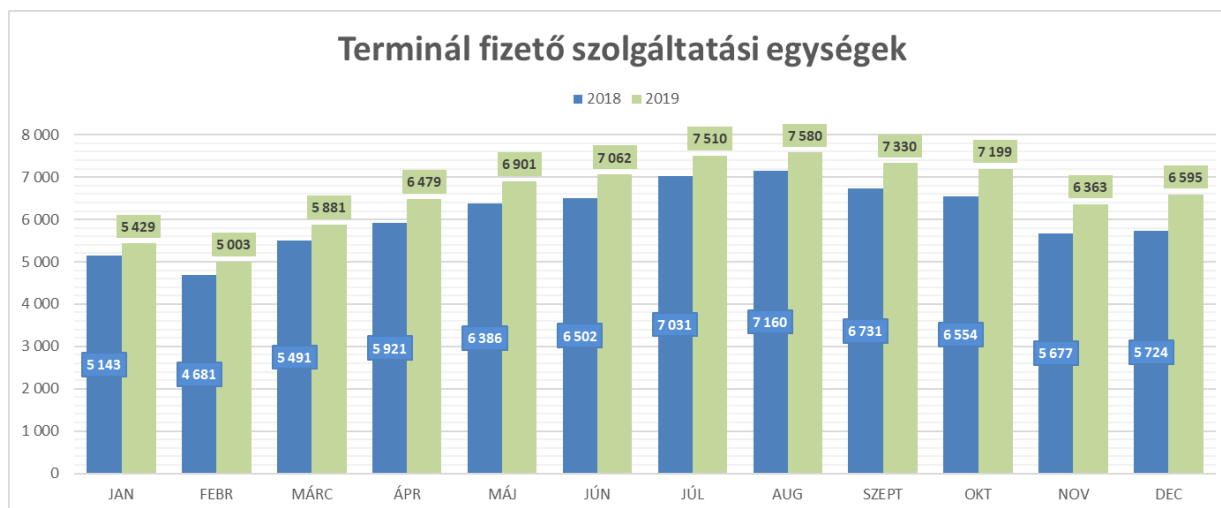
A 2019. évi árbevétel alapját képező fizető szolgáltatási egységek száma 2,3%-kal csökkent. A visszaesést két fő tényező okozta: egyrészt csökkent a HungaroControl rendelkezésére álló irányítói kapacitás (a hazánk légtérben 2014 óta tapasztalt rendkívül nagy forgalom növekedés már 2018 év végére felemésztette a teljes RP2 időszakra tervezett kapacitásbővítést), másrészt a túlterhelt központi régók (pl.

Németország-Karlsruhe) tehermentesítésére hozott Network Manager intézkedések jelentős forgalom átrendeződéssel jártak. A két legjelentősebb en route vevő 2019-ben az Emirates Airline és a Turkish Airlines volt. Az en route és terminal szegmenseket együttesen tekintve a legnagyobb vevőnk a budapesti reptéren piacvezető Wizzair.

Terminál szolgáltatási egységek alakulása

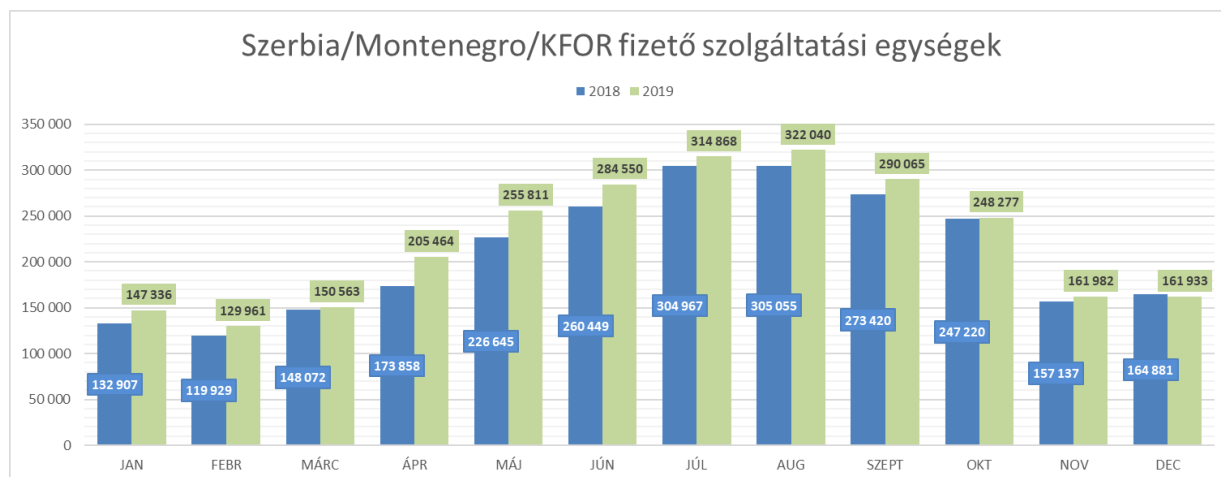
2019. évben a terminál forgalomban a fizető szolgáltatási egységyszámok jelentősen növekedtek, 8,7%-os többlet volt 2018-hoz képest. A növekedés legjelentősebb okozója a fapados légitársaságok még mindig növekvő budapesti forgalma, másrészt jelentős a LOT hosszú távú járatnyitásainak a hatása. Az átlagos repülőgépméret még mindig növekszik, így az SU növekedés meghaladja a mozgásszámok növekedését. 2019-ben a Wizzair és a Ryanair közösen a terminál bevételek 39%-át adták.

Koszovói árbevétel szolgáltatási egységek alakulása

A Koszovó feletti magaslégtérben nyújtott szolgáltatás pénzügyi elszámolása a Szerbiával, illetve Montenegróval alkotott közös díjzóna alapján történik. Emiatt a koszovói üzletág esetében, a szolgáltatási egységyszámok elemzése során a teljes díjzóna forgalmát kell vizsgálni. A teljes díjzóna fizető

szolgáltatási egységben kifejezett forgalma (decembert kivéve) minden hónapban növekedést mutatott – éves szinten 6,3% a növekedés a bázishoz képest. A növekedés oka éppen a román-magyar-szlovák tengelyről elterelődött extra forgalom. Szerbia-Montenegró-KFOR közös díjzóna teljes költségmegtérítéses rendszer keretein belül működik, így a bevételek allokálása a költségalap résztvevőihez a költségek arányában történik.

Lezárt cash flow fedezeti ügyletek árbevétel módosító hatása:

A Társaság devizában denominált, léginavigációs szolgáltatás nyújtásából származó árbevételének nagy része cash flow fedezeti ügyletekkel fedezett. A devizában történő cash flow fedezésére használt deviza fedezeti ügyletek tőkében elszámolt valós értékének hatékony részét az ügyletek zárásakor a Társaság az árbevételben számolja el a fedezett vevőkön keletkező árfolyam-nyereségekkel/veszteségekkel együtt.

Az árbevételben kimutatott, tőkéből átvezetett valós érték különbség 2019-ben 250.662 ezer HUF veszteség, amelyből lezárt ügyleteken keletkezett veszteség 365.924 ezer HUF, a vevő követelésen keletkező árfolyam különbségből eredő nyereség 115.262 ezer HUF. 2018-ban 198.916 ezer HUF veszteség, amelyből lezárt ügyleteken keletkezett veszteség 273.218 ezer HUF, a vevő követelésen keletkező árfolyam különbségből eredő nyereség 74.302 ezer HUF volt.

Tovább információt a cash flow fedezeti ügyletekről a 14.6-os és 14.7 b) kiegészítő megjegyzések tartalmaznak.

A Társaságnak nincs megszűnő tevékenysége, minden árbevétel folytatódó tevékenységből származik.

6. Működési költség

Számviteli politika:

Amennyiben külön standard nem szabályozza, a működési költségek adott időpontban vagy adott időszak alatt kerülnek elszámolásra. Ha egy adott tranzakció egy konkrét IFRS hatáskörébe tartozik, akkor annak a standardnak megfelelően kerül számviteli elszámolásra.

Az alábbiakban a működési költségek fajtánként kerülnek bemutatásra.

6.1. Személyi jellegű ráfordítások összetétele

adatok ezer HUF-ban

Személyi jellegű ráfordítások	2019. december 31.	2018. december 31.
Bérek és fizetések	14 160 635	13 374 941
Bérfizetések	3 035 934	2 981 797
Egyéb személyi jellegű költségek	1 316 861	1 040 401
Tárgyévi ráfordítások nyugdíjprogramból és egyéb hosszú távú munkavállalói hozzájárulásból*	258 928	561 381
Személyi jellegű ráfordítások összesen	18 772 358	17 958 520

* További információt a 16-os kiegészítő megjegyzés tartalmaz.

A HungaroControl alkalmazotti létszáma – záró értékek:

Munkavállalói létszám	2019. december 31.	2018. december 31.
Légiforgalmi szolgáltatás nyújtásban közvetlenül részt vevő területek	354	331
Navigációs és kommunikációs, valamint radar területek	36	38
Meteorológiai szolgáltató terület	22	22
Műszaki fejlesztési területek	106	102
Támogató területek*	278	264
Munkavállalói záró létszám	796	757

* Támogató területek: az IT, a jogi, pénzügyi és HR, üzemeltetési, védelmi és biztonsági, üzletfejlesztési, compliance és belső ellenőrzés területek.

A Társaság átlagos alkalmazotti létszáma 2019-ben 741,1 fő volt (2018-ban: 721,7 fő).

6.2. Anyagjellegű ráfordítások összetétele

adatok ezer HUF-ban

Anyagjellegű ráfordítások	2019. december 31.	2018. december 31.
Villamosenergia díja	303 692	242 543
Egyéb anyagok	99 479	125 850
Anyagköltség	403 171	368 393
Eurocontrol hozzájárulás	1 469 105	1 347 040
Felelősségbiztosítások	949 668	854 473
Belföldi képzés, továbbképzés költségei	853 124	751 351
Szoftver éves rendszeres és alkalmi frissítés, karbantartás	784 862	755 253
Hatósági díjak	612 827	609 395
On-line szolgáltatás, adatátvitel	562 326	526 666
Egyéb költségek	529 287	717 927
Javítás, karbantartás	492 229	430 056
Meteorológiai szolgáltatás költségei	488 661	473 069
Szakértői, pályázati díj, üzletviteli tanácsadás	406 407	400 588
Hirdetés, reklám, propaganda, marketing költségek	369 517	377 646
Munka- Tűz és Vagyonvédelmi, valamint őrző-védő szolgáltatás	355 209	317 232
Külföldi utazás kiküldetés	294 311	289 175
Szennyvíz-, hulladékkezelés	105 918	105 838
Ingatlanok, bérleti díjai, kölcsönzési díjai	104 052	208 225
Vagyonkezelte eszközök bérleti díja*	30 936	1 630 478
Nem tárgyi eszközt érintő kölcsönzési díjak	25 223	24 257
Tárgyi eszközök bérleti díjai, kölcsönzési díjai	16 804	141 501
Igénybevevett és egyéb szolgáltatások	8 450 466	9 960 170
Ebből: Rövid futamidejű lízingekhez kötődő költségek	66 551	0
Ebből: Kisértékű eszközök lízingjeihez kötődő költségek (kivéve rövid futamidejű lízingek)	5 026	0
Anyagjellegű ráfordítások összesen	8 853 637	10 328 563

* 2007 szeptemberében a Társaság az állami vagyon kezeléséért felelős hatósággal (Kincstári Vagyoni Igazgatóság, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Jogelődje) vagyonkezelési megállapodást kötött. A megállapodás értelmében a Társaság vagyonkezelési jogot szerzett állami tulajdonban lévő földterületek, épületek, berendezések valamint azok kapcsolódó vagyoni értékű jogai felett. A Társaság az állami tulajdonban álló ingatlanokra vonatkozó vagyonkezelési szerződést 2019.01.01-től kezdődően az IFRS 16 standard alapján használati jog eszközként és lízing kötelezettségként jeleníti meg. A 2019-ben kimutatott ráfordítás összege nem köthető használati jog eszközökhöz. A lízing díj az eszközérték alapján kerül meghatározásra. A szerződés 6 hónapos felmondási idővel felmondható.

Bérleti díjakra, lízingekre vonatkozó számviteli politika:

A Társaság 2019.01.01-től kezdődően alkalmazza az IFRS 16 'Lízingek' standard előírásait, amely alapján a bérleti szerződéseit a rövid futamidejű lízingek és a mögöttes kisértékű eszközökhöz kapcsolódó lízingek kivételével (megjelenítési kivételek) a pénzügyi kimutatásaiban használati jog eszközként és lízing kötelezettségként jeleníti meg.

A Társaság az IFRS 16 standard előírásait visszamenőlegesen, az első alkalmazás halmozott hatását az első alkalmazás időpontjában megjelenítve alkalmazza, ezért az összehasonlítható információk nem kerültek módosításra.

A megjelenítési kivételek esetén (12 hónapnál nem hosszabb futamidejű lízingek, kisértékű mögöttes eszközre vonatkozó lízingek) a felmerült lízingdíjak a futamidő alatt lineáris vagy más szisztematikus módszerrel kerülnek elszámolásra a ráfordítások terhére.

Ennek eredményeként az anyagjellegű ráfordítások között bemutatott bérleti díjak jelentős csökkenést mutatnak.

7. Egyéb bevételek és ráfordítások

Számviteli politika:

Állami támogatások:

Az állami támogatások valós értéken kerülnek elszámolásra, ha megfelelően bizonyított, hogy a Társaság megkapja a támogatást, és valamennyi kapcsolódó követelménynek megfelel. A **működési célú**, költségek ellentételezésére kapott állami támogatást azon időszakokra kell szisztematikusan elszámolni, amelyekben azok a költségek merültek fel, amelyeket kompenzálni hivatott. A **fejlesztési célú**, eszközhöz kapcsolódó állami támogatást a Társaság a bruttó elszámolás módszerét alkalmazva halasztott bevételként mutatja ki, és az eszköz élettartama alatt az értékcsökkenési leírással arányos részletekben oldja fel és számolja el bevételként.

adatok ezer HUF-ban		
Egyéb bevételek és ráfordítások	2019. december 31.	2018. december 31.
Egyéb elszámolt bevétel tételek	345 456	289 091
Kapott támogatások	218 821	321 982
Költségtérítéshez kapcsolódó támogatások	166 937	130 044
Késedelmes fizetések kamata és egyéb díjai	41 167	44 598
Egyéb bevételek összesen	772 381	785 715
Minisztériumok elszámolt költségtérítése	281 091	258 699
Követelések elszámolt értékvesztése*	250 198	245 459
Adott támogatások, szponzoráció	242 707	383 964
Egyéb elszámolt ráfordítások	48 251	44 683
Építményadó	35 605	35 605
Egyéb ráfordítások összesen	857 852	968 410
Összesen bevétel /ráfordítás (-)	-85 471	-182 695

* A követelésekre elszámolt értékvesztés egyenlegéből a vevő követelésekre elszámolt értékvesztést (258.442 ezer HUF) a 14.2-es megjegyzés mutatja be. A vagyonkezelési szerződésből származó követelés értékvesztés korrekciója -8.244 ezer HUF.

A Társaság rendelkezik mind fejlesztési célú, eszközbeszerzésekre kapott támogatásokkal, mind működési célú, költségek ellentételezésére kapott támogatásokkal. Működési célú támogatások nyújtására jellemzően a SESAR (Single European Sky ATM Research) program keretében megvalósított tevékenységek esetében kerül sor. A támogatásokkal kapcsolatban bővebb információ a <https://www.hungarocontrol.hu/eu-tamogataskok> oldalon található.

Az alábbi táblázat a még le nem zárt támogatásokkal kapcsolatos, mérlegben megjelenő egyenlegeket tartalmazza. A már felmerült költségek erejéig a támogatások az eredménykimutatásban elszámolásra kerülnek, mivel a Társaság úgy ítéli meg, hogy a jövőben is teljesíteni tudja a kapcsolódó kötelezettségeket és a támogatást meg fogja kapni. Ezen bevételek egyrészt a kapott előfinanszírozás terhére, másrészt egyéb rövid lejáratú követeléseként kerülnek a mérlegben elszámolásra.

adatok ezer HUF-ban		
Le nem zárt támogatások egyenlegei	2019. év	2018. év
Egyéb követeléseként elhatárolt bevétel egyenlege	29 690	60 389
Előfinanszírozásként kapott támogatás egyenlege (kötelezettség)	892 811	466 094

HUNGAROCNTR
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

Az alábbi táblázat a már lezárt, fejlesztési célú, eszközbeszerzésekre kapott támogatások mérlegben megjelenő egyenlegeit, az azokban bekövetkező mozgásokat, valamint az egyes üzleti években azok bevételként elszámolt részét foglalja össze:

adatok ezer HUF-ban		
Támogatások mozgásai	2019. év	2018. év
Egyenlegek január 1-én	1 199 178	1 521 160
Halasztott bevételek feloldása	-218 820	-321 982
Egyenlegek december 31-én	980 358	1 199 178
Éven belüli rész	209 347	205 208
Éven túli rész	771 011	993 970

8. Pénzügyi eredmény

Számviteli politika:

Kamatbevétel:

A bevétel elszámolására a kamat keletkezésekor kerül sor az effektív kamatláb módszerével. A kamatbevétel az eredménykimutatásban a pénzügyi eredményben kerül bemutatásra.

A pénzügyi instrumentumokkal valamint a lízinggel kapcsolatos számviteli politikákat 14-es megjegyzés alatt mutatjuk be.

adatok ezer HUF-ban		
Pénzügyi eredmény	2019. december 31. (+) nyereség (-) veszteség	2018. december 31. (+) nyereség (-) veszteség
Lekötött betéteken és állampapírokon realizált kamat és árfolyamkülönbözet	185 008	169 852
Devizás tételek év végi ártérítelésének eredménye	-56 776	-37 411
Cash-flow fedezeti ügyleteken realizált swap-pontok*	43 893	27 111
Cash-flow fedezeti ügyletek nem hatékony része*	-61 063	9 548
Lízing kötelezettségek elszámolt kamata***	-1 164 228	0
Hosszútávú munkavállalói kötelezettségek diszkont lebontása miatti kamat elszámolás**	-9 516	5
Egyéb tételek diszkont lebontása miatti kamat elszámolás	2 607	258
Realizált árfolyam különbségek	139 111	-52 575
Egyéb tételek	94 401	12 113
Pénzügyi tevékenység eredménye	-826 563	128 901

* A cash-flow fedezeti ügyleteket a 14.6-os megjegyzés alatt mutatjuk be.

**A hosszú távú munkavállalói kötelezettségeket a 16-os megjegyzés alatt mutatjuk be.

*** A lízing kötelezettséggel kapcsolatos információkat a 14.4 megjegyzés alatt mutatjuk be.

9. Befektetések közös vezetésű vállalkozásokban

Számviteli politika:

A Társaság a közös vezetésű vállalatokban lévő érdekeltségeit a tőkemódszer alkalmazásával értékeli. A tőkemódszer alapján a közös vezetésű vállalkozásokban meglévő befektetés a közös vezetésű vállalkozás nettó eszközértékének megszerzést követő, Társaságra jutó változásával növelt bekerülési értéken kerül kimutatásra. A közös vezetésű vállalkozásokban levő befektetések értékvesztésre utaló objektív bizonyítékok beazonosítása céljából felülvizsgálatra kerülnek. Amennyiben van ilyen bizonyíték, meghatározásra kerül a befektetés realizálható értéke és az elszámolandó értékvesztés. A korábbi években

HUNGAROCNTRCCL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

elszámolt veszteségek okának mérlegelése alapján kerül meghatározásra, hogy azok visszafordításra kerülhetnek-e.

A beszámoló a HungaroControl és közös vezetésű vállalatainak, az Entry Point Central Kft-nek (EPC Kft.) és a FAB CE Aviation Services Ltd-nek (FAB CE Ltd.) tőke módszerrel számított adatait tartalmazza.

Az EPC Kft. légiforgalmi irányítói képzési feladatok ellátására jött létre. Az EPC Kft. Magyarországon bejegyzett társaság, könyveit Magyar Forintban vezeti. Az EPC Kft-t a svéd Entry Point North AB és a HungaroControl Zrt. közösen irányítják, a jegyzett tőkének pedig 51%, illetve 49%-val rendelkeznek. A főbb, irányítást befolyásoló politikák meghozatalához a tagok egyhangú döntése szükséges. Kivételt képez az ügyvezető igazgató megválasztása, ahol a HungaroControlnak elsőbbségi joga van. Mindezek alapján így az EPC Kft. közös vezetésű vállalként került besorolásra és éves beszámolója tőke módszerrel kerül bemutatásra. Az alábbi tábla az EPC Kft. adatait mutatja be:

Közös vezetésű vállalat	Alapítás dátuma	Jegyzett tőke (ezer HUF)	Tulajdonosi hányad
Entry Point Central Kft.	2011. május 26.	3 000	HungaroControl 49%

A FAB CE Aviation Ltd-t a Közép-európai Funkcionális Légtérblokk (FAB CE) tagjai, az osztrák, cseh, horvát, magyar, szlovák és szlovén ANSP-k közös részvétellel alapították. A Társaság a FAB CE Program végrehajtásának támogatásáért és a régió közös légiközlekedési projektjeinek menedzseléséért felelős. A FAB CE Ltd-t a tagok közösen irányítják. Szlovéniában bejegyzett társaság, könyveit EUR-ban vezeti az IFRS-ek szerint. Az alábbi tábla a FAB CE Aviation Services Ltd. adatait mutatja be:

Közös vezetésű vállalat	Alapítás dátuma	Jegyzett tőke (EUR-ban)	Tulajdonosi hányad
FAB CE Aviation Services Ltd.	2014. október 17.	36 000	HungaroControl 16,67%

Az év végi egyenlegek alakulása a következő:

adatok ezer HUF-ban			
Részesedések	EPC Kft.	FAB CE Ltd.	Összesen
Érték 2018. január 1.	115 031	1 538	116 569
2018. évi eredményből való részesedés	28 944	-9	28 935
Egyéb korrekció	0	68	68
Érték 2018. december 31.	143 975	1 597	145 572
2019. évi eredményből való részesedés	22 699	5	22 704
Kapott osztalék	-103 204	0	-103 204
Egyéb korrekció	0	54	54
Érték 2019. december 31.	63 470	1 656	65 126

EPC Kft-ben lévő részesedés bemutatása

Az EPC Kft. eszközei, forrásai, illetve bevételei, ráfordításai, valamint a Társaság ezen tételekből való részesedése 2019. december 31-én, illetve 2018. december 31-én az alábbiak szerint alakultak:

adatok ezer HUF-ban

EPC Kft. mérlege	2019. december 31.	2018. december 31.
Befektetett eszközök	5 600	5 665
Forgóeszközök	186 147	350 718
Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0
Rövid lejáratú kötelezettségek	62 216	62 557
Tőke	129 531	293 826

adatok ezer HUF-ban

EPC Kft. árbevétele és profitja	2019. év	2018. év
Értékesítés árbevétele	798 439	729 542
Operatív költségek	746 529	668 725
Pénzügyi eredmény	-1 002	4 095
Adózás előtti eredmény	50 908	64 912
Adófizetési kötelezettség	4 583	5 842
Tárgyévi eredmény	46 325	59 070

adatok ezer HUF-ban

A Társaság részesedése az EPC Kft. eredményéből	
Előző évek eredménye	280 826
2019. évi eredmény	46 325
Kumulált eredmény összesen	327 151
Részesedés a realizált profitból (49%)	160 304
Részesedésre elszámolt értékvesztés	0
Részesedés a kumulált eredményből összesen	160 304
Kapott osztalék	-103 204
Részesedés bekerülési értéke	6 370
Befektetés értéke a beszámolási időszak végén	63 470

A befektetés bekerülési értéke szerzéskor 6.370 ezer HUF volt – ami a Társaság fenti kumulált eredményből való részesedésével együtt 63.470 ezer HUF befektetési értéket eredményezett 2019 végén (2018-ban 143.975 ezer HUF). A 2019-es pénzügyi évben, az eredménykimutatás Részesedés a közös vezetésű vállalkozások nyereségéből/veszteségéből során kimutatott nyereség 22.699 ezer HUF (2018-ban 28.944 ezer HUF), az EPC Kft. részesedés tekintetében. 2019-ben az EPC Kft-től kapott osztalék 103.204 ezer HUF volt, amely csökkentette a Társaság részesedés értékét az EPC Kft-ben.

Az EPC Kft.-nek nem voltak függő kötelezettségei, illetve befektetési kötelezettségvállalásai a bemutatott beszámolási időszakok egyikének fordulónapján sem.

FAB CE Aviation Services Ltd.-ben lévő részesedés bemutatása

A Társaság másik közös vezetésű vállalata, a FAB CE Aviation Services Ltd, amelynek teljes jegyzett tőkéje 36.000 EUR.

adatok ezer HUF-ban

FAB CE Aviation Services Ltd. mérlege	2019. december 31.	2018. december 31.
Befektetett eszközök	127	300
Forgóeszközök	103 670	136 477
Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0
Rövid lejáratú kötelezettségek	74 130	107 944
Tőke	29 667	28 833

adatok ezer HUF-ban

FAB CE Aviation Services Ltd. árbevétele és profitja	2019. év	2018. év
Értékesítés árbevétele	264 977	287 229
Egyéb bevétel	-1	1
Operatív költségek	264 944	287 234
Pénzügyi eredmény	-6	5
Adózás előtti eredmény	26	1
Adófizetési kötelezettség	0	59
Tárgyévi eredmény	26	-58

adatok ezer HUF-ban

A Társaság részesedése a FAB CE Aviation Services Ltd. eredményéből	
Előző évek eredménye	-1 890
2019. évi eredmény	26
Kumulált eredmény összesen	-1 864
Részesedés a realizált profitból (16,67%)	-311
Részesedésre elszámolt értékvesztés	0
Részesedés a kumulált eredményből összesen	-311
Részesedés bekerülési értéke	1 835
Átértékelés hatása	132
Befektetés értéke a beszámolási időszak végén	1 656

10. Adózás

Számviteli politika:

A Társaság a következő adókat sorolja a társasági jövedelemadó kategóriába: társasági adó, helyi iparüzési adó és innovációs járulék.

A társasági adó és innovációs járulék a magyar központi adóhivatalnak fizetendő, a helyi iparüzési adót a helyi önkormányzatoknak kell megfizetni. A társasági adó alapja az adózó társaság számviteli nyereségének adóalap-csökkentő és adóalap-növelő tételeivel korrigált adózás előtti eredménye. A helyi iparüzési adó és innovációs járulék alapja az adózó társaság nettó árbevétele, csökkentve az anyagköltséggel, eladott áruk beszerzési értékével és közvetített szolgáltatások költségével.

A Társaság a halasztott adót a 'kötelezettség módszer' alkalmazva az eszközök és kötelezettségek beszámolóban szereplő könyv szerinti értéke és a társasági adózás céljából megállapított értéke között fennálló átmeneti különbségekre képezi. Halasztott adót nem számol el abban az esetben, ha egy eszközt vagy kötelezettséget először ismer el a könyvekben egy olyan - nem akvizíciós - tranzakció keretében, amely nincs hatással sem a számviteli, sem az adózandó eredményre.

A Társaság a halasztott adó összegét olyan, a mérlegfordulónapon hatályos adókulcsok alkalmazásával számítja, amelyek várhatóan érvényesek lesznek a halasztott adókövetelés érvényesítése, illetve a halasztott adókötelezettség rendezése időpontjában.

A Társaság a halasztott és effektív adót az eredménykimutatással szemben számolja el, kivéve, ha közvetlenül a tőkében elszámolandó tételekhez kapcsolódnak; ebben az esetben az adótétel is ott kerül elszámolásra.

Halasztott adókövetelés elszámolására olyan mértékben kerül sor, amilyen mértékben valószínűsíthető, hogy a jövőben lesz olyan adóköteles nyereség (vagy visszaforduló halasztott adókötelezettség), amellyel szemben a halasztott adókövetelés érvényesíthető. A halasztott adókövetelés értéke minden év végén felülvizsgálatra kerül, és azon mértékig kerül csökkentésre, melyen az eszköz megtérülése várható.

A Társaság halasztott adót számol el a közös vezetésű vállalatban levő részesedés 'átmeneti különbségeire' is. Kivételt képeznek azok az esetek, amikor a Társaság kontrollálja az átmeneti különbségek visszafordulásának idejét, és nem várható az átmeneti különbség visszafordulása belátható időn belül.

A halasztott adó eszközök és kötelezettségek nettósítására akkor kerül sor, ha jogilag megengedett az adókövetelések adókötelezettségekkel szembeni ellentételezése, valamint a követelések és kötelezettségek ugyanazon adóhatóság által meghatározott jövedelemadóhoz kapcsolódnak, és a Társaság nettó értéken kívánja rendezni adókövetelését és adókötelezettségét.

Jelentős számviteli becslések:

Komplex adószabályozások, adójogszabály változások értelmezésével, illetve jövőbeni adóköteles nyereségek időzítésével és összegével kapcsolatban létezhetnek bizonytalanságok. Az ilyen feltételezésekkel kapcsolatos jövőbeni változások a már elszámolt adózásból származó bevételek és ráfordítások jövőbeni módosítását tehetik szükségessé.

Követelések és kötelezettségek jövedelemadóból:

Az egyes adónemeken az év végén fennálló követelések vagy kötelezettségek a következők szerint alakultak:

adatok ezer HUF-ban		
Jövedelem adók	2019. december 31.	2018. december 31.
Társasági adó	186 300	21 208
Helyi iparűzési adó	21 450	4 671
Innovációs hozzájárulás	0	104
Követelés jövedelem adókból összesen	207 750	25 983
Innovációs hozzájárulás	27 530	0
Kötelezettség jövedelem adókból összesen	27 530	0

Adóráfordítás:

A tárgyévi és halasztott adóráfordítások az alábbi egyenlegeket eredményezték:

adatok ezer HUF-ban

Adóráfordítás	2019. december 31.	2018. december 31.
Tényleges adó	1 427 522	1 585 633
Előző évekkal kapcsolatos módosítások	2 328	4 231
Halasztott adó	-168 125	-144 474
Nyereségadó ráfordítás összesen	1 261 725	1 445 390

A nyereségadó effektív mértéke a törvényileg előírt nyereségadó mértékétől a következő tételek miatt tért el:

adatok ezer HUF-ban

Nyereségadó effektív mértéke	2019. december 31.	2018. december 31.
Adózás előtti eredmény	4 923 943	6 920 569
Eredményre jutó, standard rátával számított adó (9%)	443 155	622 851
Egyéb nyereségadók hatása társasági adó hatással korrigálva	806 165	828 637
Nyereségadók összesen	1 249 320	1 451 488
Eltérő tényleges átlagos adókulcsok használatának hatása	0	-12 369
Meg nem forduló eltérések	5 544	-3 224
Előző évek módosításainak adóhatása	2 328	4 231
Egyéb adóhatás	4 533	5 264
Nyereségadó költség effektív adóráta	1 261 725	1 445 390
Effektív adókulcs	26%	21%

Az effektív adókulcs alakulását jelentősen befolyásolja a - bruttó fedezet alapján számított - helyi iparüzési adó és az innovációs járulék ráfordítás.

Halasztott adó követelés és kötelezettség:

A Társaság által elszámolt főbb halasztott adó követelések és kötelezettségek, illetve azok mozgásai a jelen, illetve ezt megelőző beszámolási időszakokban a következők:

adatok ezer HUF-ban

Adószabályok és IFRS szerinti számviteli kezelés különbségéből adódó különbségek	Egyenleg 2019. december 31.	Bevétel/ (ráfordítás) tőkével szemben	Bevétel/ (ráfordítás) eredmény- kimutatással szemben	Egyenleg 2018. december 31.
Adó szabályok szerinti gyorsabb értékcsökkenési leírás	-248 568	0	85 373	-333 941
Értékpapírok értékelési különbözete	-2	0	143	-145
Adóalapban nem szereplő céltartalékok	425 566	0	24 385	401 181
Adóalapban nem szereplő értékvesztések	51 747	0	6 323	45 424
Diszkontálásból eredő eltérések a könyv szerinti és adóalapban szereplő eszközértékek között	2	0	-235	237
Befejezetlen beruházások között szereplő eszközök értékelési különbözete	3 949	0	-476	4 425
Vagyonkezelte eszközökkel kapcsolatos eltérések	169 578	0	26 533	143 045
Egyéb lízingként bemutatott használati jog eszközök	1 526	0	1 526	0
Bevételeként kimutatott állami támogatások, melyek a következő pénzügyi években kerülnek az adóalapban kimutatásra	-3 822	0	24 553	-28 375
Halasztott adókötelezettségek (-)/ adókövetelések (+) összesen	399 976	0	168 125	231 851

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

Adószabályok és IFRS szerinti számviteli kezelés különbségéből adódó különbségek	Egyenleg 2018. december 31.	Bevétel/ (ráfordítás) tőkével szemben	Bevétel/ (ráfordítás) eredmény- kimutatással szemben	Egyenleg 2017. december 31.
Adó szabályok szerinti gyorsabb értékcsökkenési leírás	-333 941	0	79 370	-413 311
Értékpapírok értékelési különbözete	-145	782	-76	-851
Adóalapban nem szereplő céltartalékok	401 181	2 158	64 433	334 590
Adóalapban nem szereplő értékvesztések	45 424	0	4 864	40 560
Diszkontálásból eredő eltérések a könyv szerinti és adóalapban szereplő eszközértékek között	237	0	200	37
Befejezetlen beruházások között szereplő eszközök értékelési különbözete	4 425	0	0	4 425
Visszapótlási kötelezettség vagyonekeztelt eszközökön	143 045	0	5 347	137 698
Bevételeként kimutatott állami támogatások, melyek a következő pénzügyi években kerülnek az adóalapban kimutatásra	-28 375	0	-9 664	-18 711
Halasztott adókötelezettségek (-)/ adókövetelések (+) összesen	231 851	2 940	144 474	84 437

A halasztott adókövetelések és kötelezettségek egymással szemben kerültek elszámolásra, mivel a Társaságnak jogilag lehetősége van adóköveteléseit és adókötelezettségeit egymással szembeni ellentételezéssel rendezni, illetve ugyanazon adóhatóság (NAV) által meghatározott, ugyanazon Társaság jövedelemadóijához kapcsolódnak.

A fizetendő társasági adó mértéke Magyarországon 9%. A halasztott adó számításához használt társasági adó mérték a következő évek becsült adóalapja és adófizetési kötelezettsége alapján került meghatározásra.

A helyi iparüzési adó és innovációs járulék elismert költségként jelentkeznek a társasági adóalap szempontjából. Nem keletkeztek átmeneti különbségek ezen adók kapcsán, így nincsen hatásuk a meghatározott halasztott adó egyenlegekre, illetve a halasztott adó rátákra. A helyi iparüzési adó kulcsa az adóalapra vetítve (bruttó nyereség) 2% , míg az innovációs járulék ugyanarra az adóalapra vetítve 0,3% mértékű.

A halasztott adók 2019-re és 2018-ra 9%-os jövedelemadó rátával kerültek meghatározásra.

A fenti egyenlegről 3.949 ezer HUF halasztott adó követelés visszafordulása egy éven belül, 396.027 ezer HUF halasztott adó követelés visszafordulása 5 éven belül várható.

A Társaság egyik bemutatott évben sem rendelkezett elhatárolt adóvesztéssel.

11. Immateriális javak

Számviteli politika:

A Társaság az immateriális javakat megszerzéskor bekerülési értéken mutatja be. Az immateriális javakat bekerülési értéken, a halmozott értékcsökkenés és az esetleges halmozott értékvesztés levonásával tartja nyilván. Az immateriális javak értékcsökkenése lineáris módszerrel kerül megállapításra.

A Társaság döntése alapján nem alkalmazza az IFRS 16 'Lízingek' standard előírásait az immateriális javak lízingjének elszámolására.

Jelentős számviteli becslések:

A leírási időszak és a leírási módszer felülvizsgálatára évente, a pénzügyi év végén kerül sor.

Az értékcsökkenés jellemző szabályai a következők:

Eszköz típusa	Amortizáció
Főtevékenységhez kapcsolódó licenzek	16,67% - 20%
Egyéb tevékenységhez kapcsolódó licenzek	33%
Főtevékenységhez kapcsolódó szoftverek	20%
Egyéb tevékenységhez kapcsolódó szoftverek	33%

Amennyiben arra utaló jelek merülnek fel, hogy a realizálható érték a könyv szerinti érték alá kerülhet, a az immateriális javak értékvesztése felülvizsgálatra kerül. Amennyiben a realizálható érték a könyv szerinti érték alá kerül, a különbözetet értékvesztésként kell az eredmény terhére elszámolni. Amennyiben egy elszámolt értékvesztés visszaírásra kerül, az eszköz könyv szerinti értéke (pénztermelő egységek) kerül növelésre, de csak olyan mértékig, hogy az eszköz könyv szerinti értéke ne haladja meg az eszköz értékcsökkenéssel csökkentett azon könyv szerinti értékét, ami akkor lett volna, ha az értékvesztés elszámolására nem kerül sor.

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

A következő táblázat az immateriális javak egyenlegében bekövetkezett változásokat mutatja:

adatok ezer HUF-ban

Immateriális javak	Vagyoni értékű jogok	Szellemi termékek	Befejezetlen beruházások	Immateriális javak összesen
Nettó érték 2018. január 1.	5 834 786	36 600	2 433 559	8 304 945
Bruttó érték:				
2018. január 1.	24 511 971	307 274	2 433 559	27 252 804
Tárgyévi beruházási növekmények	0	0	2 094 359	2 094 359
Beruházások aktiválása	725 034	5 806	-730 840	0
Kivezetések	-1 301	-832	-100 324	-102 457
Bruttó érték 2018. december 31.	25 235 704	312 248	3 696 754	29 244 706
Halmazott értékcsökkenés:				
2018. január 1.	18 677 185	270 674	0	18 947 859
Terv szerinti értékcsökkenési leírás növekmény	2 163 267	18 501	0	2 181 768
Értékvesztés növekmény	0	0	100 324	100 324
Kivezetett halmazott terv szerinti értékcsökkenési leírás	-1 301	-832	0	-2 133
Kivezetett halmazott értékvesztés	0	0	-100 324	-100 324
Halmazott értékcsökkenés 2018. december 31.	20 839 151	288 343	0	21 127 494
Nettó érték 2018. december 31.	4 396 553	23 905	3 696 754	8 117 212
Bruttó érték:				
2019. január 1.	25 235 704	312 248	3 696 754	29 244 706
Tárgyévi beruházási növekmények	0	0	3 288 751	3 288 751
Beruházások aktiválása	4 295 240	36 147	-4 331 387	0
Kivezetések	-36	-1 079	0	-1 115
Bruttó érték 2019. december 31.	29 530 908	347 316	2 654 118	32 532 342
Halmazott értékcsökkenés:				
2019. január 1.	20 839 151	288 343	0	21 127 494
Terv szerinti értékcsökkenési leírás növekmény	1 825 892	24 464	0	1 850 356
Kivezetett halmazott terv szerinti értékcsökkenési leírás	-36	-1 080	0	-1 116
Halmazott értékcsökkenés 2019. december 31.	22 665 007	311 727	0	22 976 734
Nettó érték 2019. december 31.	6 865 901	35 589	2 654 118	9 555 608

A fenti eszközök jelzálog- és tehermentesek. A Társaság évente felülvizsgálja az immateriális javak könyv szerinti értékét.

12. Tárgyi eszközök

Számviteli politika:

Az ingatlanok, gépek és berendezések a halmazott értékcsökkenéssel és értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken kerülnek kimutatásra. A bekerülési érték az eszköz árán túlmenően az import vámokat, vissza nem igényelhető adókat és az eszköz üzembe helyezéséhez közvetlenül kapcsolódó költségeket, például hitelfelvételi költségeket tartalmazza. A költségekre vonatkozó becslések változása módosítja a tárgyi eszközök könyv szerinti értékét. Az üzembe helyezést követően felmerülő költségek, mint a karbantartás vagy javítás, általában az eredmény terhére kerülnek elszámolásra felmerülésükkal egy időben.

Az értékcsökkenés elszámolása lineáris módon történik az eszköz becsült hasznos élettartama során.

A Társaság által 2019.01.01-től alkalmazott IFRS 16 'Lízingek' standard alapján a bérleti szerződéseket a rövid futamidejű lízingek és a mögöttes kisértékű eszközkhöz kapcsolódó lízingek kivételével (megjelenítési kivételek) a pénzügyi kimutatásaiban használati jog eszközként és lízing kötelezettséggként jeleníti meg.

A Társaság a kezdőnapon a használati jog eszközt bekerülési értéken értékeli, amely a következőkből áll:

- a lízingkötelezettség kezdeti megjelenítéskori értéke;
- a kezdőnapon vagy azt megelőzően fizetett lízingdíjak, csökkentve a kapott lízingösztönzőkkel;
- lízingbevevő kezdeti közvetlen költségei és
- a lízingbevevő becsült költségei a mögöttes eszköz leszerelésével, elszállításával és a helyszín helyreállításával vagy a mögöttes eszköz lízingfeltételekben előírt állapotának helyreállításával kapcsolatban kivéve, ha e költségek készletek előállítása érdekében merültek fel.

A kezdőnap után az eszközhasználati jogot bekerülési érték modell alkalmazásával értékeli:

- csökkentve bármely halmozott értékcsökkenéssel és bármely halmozott értékvesztés miatti veszteséggel és
- kiigazítva a lízingkötelezettség újra értékelésével.

Az eszközhasználati jog értékcsökkenésének elszámolásakor az IAS 16 'Ingatlanok, gépek és berendezések' standard értékcsökkenéssel kapcsolatos követelményeit alkalmazza. Az eszközhasználati jog értékcsökkenése a lineáris értékcsökkenés módszerével kerül elszámolásra a kezdőnapot követően a hasznos élettartam vége és a lízingfutamidő vége közül a korábbi időpontig.

A Társaság az IAS 36 'Eszközök értékvesztése' standardot alkalmazza a használati jog eszközzel kapcsolatban azonosított értékvesztés miatti veszteség elszámolásához.

Jelentős számviteli becslések:

Az eszközök hasznos élettartamának meghatározása a hasonló eszközökkel kapcsolatos tapasztalat és az elvárt technológiai fejlődésen alapszik.

A leírási időszak és a leírási módszer felülvizsgálatára évente, a pénzügyi év végén kerül sor.

Az értékcsökkenés jellemző szabályai a következők:

Eszköz típusa	Értékcsökkenés
Épületek	2,5%
Egyéb felépítmények	2,5%
Műszaki gépek és egyéb berendezések	14,5%
Számítástechnikai berendezés	33,0%
Járművek	20,0%
Bútorok	10,0%

A beféjezetlen beruházásokra és telkekre nem kerül terv szerinti értékcsökkenés elszámolásra.

A tárgyi eszközök esetében az értékvesztés felülvizsgálata és elszámolása megegyezik a 11. megjegyzésben leírt módszerrel.

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

A következő táblázat a tárgyi eszközök egyenlegének mozgásait mutatja, amely 2019-ben elkülönítetten mutatja be a lízinghez kapcsolódó használati jog eszközök értékének alakulását:

adatok ezer HUF-ban

Tárgyi eszközök	Telkek és épületek	Műszaki berendezések	Egyéb berendezések	Befejezetlen beruházások	Tárgyi eszközök összesen
Nettó érték 2018. január 1.	4 283 499	5 867 802	2 092 530	701 065	12 944 896
Bruttó érték:					
2018. január 1.	5 361 075	13 602 731	5 099 478	701 065	24 764 349
Tárgyévi beruházási növekmények	0	0	0	1 362 490	1 362 490
Beruházások aktiválása	190 411	461 193	698 376	-1 349 980	0
Kivezetések	-5 700	-186 040	-150 150	-45 311	-387 201
Bruttó érték 2018. december 31.	5 545 786	13 877 884	5 647 704	668 264	25 739 638
Halmazott értékcsökkenés:					
2018. január 1.	1 077 576	7 734 929	3 006 948	0	11 819 453
Terv szerinti értékcsökkenési leírás növekmény	236 002	1 171 603	710 892	0	2 118 497
Értékvesztés növekmény	4 808	1 446	395	8 177	14 826
Kivezetett halmazott terv szerinti értékcsökkenési leírás	-892	-184 594	-149 435	0	-334 921
Kivezetett halmazott értékvesztés	-4 808	-1 446	-395	-8 177	-14 826
Halmazott értékcsökkenés 2018. december 31.	1 312 686	8 721 938	3 568 405	0	13 603 029
Nettó érték 2018. december 31.	4 233 100	5 155 946	2 079 299	668 264	12 136 609
Bruttó érték:					
Saját tulajdonú eszközök	5 640 842	15 172 885	6 678 692	182 533	27 674 952
2019. január 1.	5 545 786	13 877 884	5 647 704	668 264	25 739 638
Tárgyévi beruházási növekmények	0	0	0	2 172 990	2 172 990
Beruházások aktiválása	96 256	1 371 482	1 189 715	-2 657 453	0
Kivezetések	-1 200	-76 481	-158 727	-1 268	-237 676
Lízingelt eszközök használati joga	15 543 895	67 226	225 276	0	15 836 397
Kezdeti megjelenítés 2019. január 1.	15 537 373	67 226	214 794	0	15 819 393
Növekmények	6 522	0	10 482	0	17 004
Bruttó érték 2019. december 31.	21 184 737	15 240 111	6 903 968	182 533	43 511 349
Halmazott értékcsökkenés:					
Saját tulajdonú eszközök	1 664 278	9 928 794	4 095 053	0	15 688 125
2019. január 1.	1 312 686	8 721 938	3 568 405	0	13 603 029
Terv szerinti értékcsökkenési leírás növekmény	351 786	1 283 189	684 836	0	2 319 811
Értékvesztés növekmény	1 006	148	105	1 268	2 527
Kivezetett halmazott terv szerinti értékcsökkenési leírás	-194	-76 333	-158 188	0	-234 715
Kivezetett halmazott értékvesztés	-1 006	-148	-105	-1 268	-2 527
Lízingelt eszközök használati joga	941 198	17 266	72 465	0	1 030 929
Terv szerinti értékcsökkenési leírás növekmény	941 198	17 266	72 465	0	1 030 929
Halmazott értékcsökkenés 2019. december 31.	2 605 476	9 946 060	4 167 518	0	16 719 054
Nettó érték 2019. december 31.	18 579 261	5 294 051	2 736 450	182 533	26 792 295

A lízingelt eszközök a Társaság tevékenységének zavartalan folytatásához elengedhetetlenek.

A Társaság által nyilvántartott eszközhasználati jogok közel 93%-át a magyar államtól vagyonkezelésbe kapott ingatlanok alkotják. Ezeket a Társaság az eszközök hasznos élettartamának végéig tervezi használni, 10-35 év közötti lízing futamidővel.

A Társaság egyéb eszközhasználati jogait lízingelt gépjárművek (jellemzően 4 éves futamidővel), a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér területén lízingelt eszközök és helyiségek (5-15 év futamidővel) valamint egyéb eszközök és helyiségek teszik ki.

A fenti eszközök jelzálog- és tehermentesek. A Társaság évente felülvizsgálja tárgyi eszközeinek könyv szerinti értékét.

13. Készletek

Számviteli politika:

A készletek a bekerülési és a realizálható érték közül az alacsonyabbikon kerülnek kimutatásra, figyelembe véve a lassan mozgó és felesleges tételek leírását. A realizálható érték megegyezik az értékesítés következtében várhatóan felmerülő költségekkel csökkentett piaci értékkel. A vásárolt áruk értéke elsősorban súlyozott átlagár alapján kerül meghatározásra. A lassan mozgó, fel nem használható készletek teljesen leírásra kerülnek. A tartalék alkatrészek, készlenléti és szerviz tevékenységhez használt berendezések készletként kerülnek kimutatásra és felhasználáskor az eredménykimutatáson keresztül számolandóak el. A tárgyi eszközök definíciójának megfelelően a jelentős tartalék alkatrészeket, készlenléti és szerviz tevékenységhez használt berendezéseket viszont a Társaság tárgyi eszközként mutatja ki, amennyiben azokat várhatóan több mint egy pénzügyi év során fogja használni.

A Társaság műszaki osztályok bevonásával állapítja meg, hogy valamely tartalékalkatrész készletek vagy tárgyi eszközök közé sorolandó. Tipikusan a radar eszközökhöz kapcsolódó tartalékalkatrészeket minősíti a Társaság tárgyi eszköznek és mutatja be ezeket a tárgyi eszközök között.

Az év végi egyenlegek alakulása a következő:

adatok ezer HUF-ban		
Készletek	2019. december 31.	2018. december 31.
Raktári anyagok	23 389	24 734
Egyéb anyagok	39 649	38 860
Készletek	63 038	63 594

A készletekre 2019-ben 8.282 ezer HUF, 2018-ban 12 ezer HUF értékvesztés került elszámolásra. Egyik bemutatott évben sem került sor korábban elszámolt értékvesztés visszaforgatására.

14. Pénzügyi instrumentumok, tőke és pénzügyi kockázatkezelés

Számviteli politika:

A Társaság a Pénzügyi instrumentumok értékelésében az IFRS 9 standard szerinti értékelést alkalmazza.

Pénzügyi eszközök:

A pénzügyi eszközök bekerüléskor a Társaság által alkalmazott üzleti modell és a szerződéses cash flow jellemzők alapján kerülnek besorolásra. Az üzleti modellek a következők:

Az adósságinstrumentumok szerződéses cash flow-k beszedése érdekében történő tartása („held to collect”=HTC): ezen üzleti modell alapján a Társaság célja az instrumentum, vagy portfólió tartása, valamint a szerződéses pénzáramok beszedése.

Az adósságinstrumentumok tartása szerződéses cash flow-k beszedése és a pénzügyi eszközök eladása céljával („held to sell”=HTS): ezen üzleti modell alapján a instrumentum szerződéses pénzáramainak beszedése és az instrumentumok értékesítése a cél.

A pénzügyi eszközök bekerüléskor valós értéken kerülnek kimutatásra. Az üzleti modell és a szerződéses pénzáramok értékelése alapján a pénzügyi instrumentumok az alábbi kategóriákba sorolhatók az IFRS 9 standard alapján:

Amortizált bekerülési értéken értékelt pénzügyi eszközök (AC)

Az amortizált bekerülési értéken értékelt eszközök azon HTC üzleti modell alapján kerülnek besorolásra, amelyek kapcsán a szerződéses feltételek olyan cash flow-kat eredményeznek, amelyek kizárólag a tőke és a tőkeösszeg után járó kamat kifizetéseit tartalmazzák. A kezdeti megjelenítéskor a pénzügyi eszközt a Társaság valós értéken értékeli. A követő értékelés amortizált bekerülési értéken történik, ami az eredeti bekerülési érték csökkentve a tőketörlesztésekkel és az esetleges értékvesztés vagy behajthatatlanság miatti leírással. Az amortizált bekerülési érték számításának módja effektív kamatlábbal történt diszkontálást jelent.

Egyéb átfogó eredménnyel szemben, valós értéken értékelt pénzügyi eszközök (FVTOCI)

Az Egyéb átfogó eredménnyel szemben, valós értéken értékelt instrumentumok közé a HTS portfólió alapján tartott eszközök kerülnek besorolásra, amelynek szerződéses feltételei olyan cash flow-kat eredményeznek, amelyek kizárólag a tőke és a tőkeösszeg után járó kamat kifizetéseit tartalmazzák. Bekerülési értéke a tranzakciós költségekkel növelt valós érték. Bekerülést követően a valós értékben történt változás az egyéb átfogó eredményen keresztül a saját tőkében, a kapcsolódó értékvesztés az eredménykimutatásban kerül megjelenítésre.

Eredménykimutatással szemben valós értéken értékelt pénzügyi eszközök (FVTPL)

Minden olyan eszközt, amely értékelés szempontjából nem AC vagy FVTOCI kategóriában kerül besorolásra, azt az Eredménykimutatással szemben valós értéken kell értékelni, kivéve azokat a Tőkeinstrumentumokban levő befektetéseket, amelyek esetén bekerüléskor a Társaság visszavonhatatlanul az Egyéb átfogó eredményben történő elszámolást választja. A későbbi értékelés során történő valós érték változást az eredményben kell megjeleníteni, ha a valós érték negatívvá válik, az eszközt át kell sorolni a kötelezettségek közé.

Pénzügyi kötelezettségek:

A pénzügyi kötelezettségek az alábbi kategóriákba sorolhatók:

Eredménykimutatással szemben valós értéken értékelt pénzügyi kötelezettségek (FVTPL)

Ebben a kategóriában kereskedési céllal tartott pénzügyi kötelezettségek kerülnek megjelenítésre, vagy olyan kötelezettségek, amelyek bekerülésükkor valamely értékelési vagy megjelenítési inkonzisztenciát szüntetnek meg. Bekerülést követően a valós érték változása az eredménykimutatásban kerül elszámolásra.

Amortizált bekerülési értéken értékelt pénzügyi kötelezettségek (AC)

Minden olyan pénzügyi kötelezettség kerül ebben a kategóriában kimutatásra, amely nem az FVTPL kategóriába került besorolásra.

A követő értékeléssel kapcsolatban az alábbi eljárásokat alkalmazza a Társaság:

Valós értéken történő értékelés

A pénzügyi instrumentumok valós értékének meghatározása a mérleg fordulónapján érvényes, tranzakciós költségek levonása nélküli jegyzett piaci árak alapján történik. A piaci jegyzéssárral nem

rendelkező befektetések valós értékének meghatározása más, lényegében azonos jellemzőkkel rendelkező instrumentumok érvényes piaci értéke, vagy a befektetések alapját képező nettó eszközöktől elvárt pénzáramok alapján történik.

Pénzügyi instrumentumok kivezetése

A pénzügyi instrumentumok kivezetése akkor történik meg, amikor a Társaság már nem rendelkezik a pénzügyi instrumentumban foglalt jogokkal, amely rendszerint az instrumentum eladásával, vagy az instrumentumból származó valamennyi pénzáramlás független, harmadik fél részére történő átadásával megvalósul. Abban az esetben, ha a Társaság nem adja át és nem is tartja meg a pénzügyi eszközhöz kapcsolódó összes kockázatot és hozamot, de megtartja az eszköz feletti ellenőrzést, a visszatartott hozamot eszközként, míg a megtartott kockázatból eredő lehetséges pénzügyi áramlásokat kötelezettséggé kell állományba venni.

Pénzügyi eszközök értékvesztése

A Társaság minden mérlegfordulónapon értékvesztés-vizsgálatot végez a pénzügyi eszközökre, illetve azok csoportjaira vonatkozóan. A pénzügyi eszközök értékvesztéséből származó nyereség, veszteség az eredménykimutatás „Értékvesztés” során kerül bemutatásra. Amennyiben egy későbbi időszakban az értékvesztés összege csökken, és a csökkenés az értékvesztés elszámolását követő időszakban bekövetkezett eseményből származik, a korábban elszámolt értékvesztés visszairándó. Az eredménykimutatásban elszámolt értékvesztés visszairándását olyan mértékig lehet elszámolni, hogy az eszköz könyv szerinti értéke ne haladja meg az eszköz visszairándás időpontjára vonatkozó amortizált bekerülési értékét.

A Társaság az IFRS 9 „várható hitelezési veszteség” (ECL) modell alapján a várható hitelezési veszteség számszerűsítésekor az alábbi szakaszokat alkalmazza:

Szakaszok	Tartalma	Hitelezési veszteség összege
1. szakasz	Pénzügyi eszközök kezdeti megjelenítése	12 havi várható hitelezési veszteség
2. szakasz	Pénzügyi eszközök, amelyek esetén a várható veszteségek jelentősen nőttek a kezdeti megjelenítés óta	Élettartam alatt várható hitelezési veszteség
3. szakasz	Módosított pénzügyi eszközök	Élettartam alatt várható hitelezési veszteség
	Vásárolt vagy keletkeztetett pénzügyi eszközök	Élettartam alatt várható hitelezési veszteség

Az összes pénzügyi eszköz az 1. szakaszba kerül kezdeti megjelenítéskor. Ha a hitelkockázat jelentősen emelkedett a kezdeti megjelenítés után, az eszköz a 2. szakaszba kerül át. A hitelkockázat jelentős növekedésének megállapítására akkor kerül sor, ha a Társaság a befektetési partnereinek rendszeres felülvizsgálata során olyan – észszerű és indokolható, nem aránytalanul magas költségek árán rendelkezésre álló - információk birtokába jutott, amelyek a hitelkockázat jelentős növekedésére utalnak. Ha az eszköz megfelel a nem-teljesítés definíciójának, akkor a 3. szakaszba lép. A vásárolt vagy keletkeztetett értékvesztett pénzügyi eszközökkel kapcsolatban minden esetben élettartam alatt várható hitelezési veszteséget számol el a Társaság.

Nem-teljesítés határozandó meg azzal a pénzügyi eszközzel kapcsolatban, amely 90 napon túli késedelembe esik. Amennyiben a Társaság olyan információról szerez tudomást, amely bizonyítja, hogy a nem-teljesítés más módon való meghatározása megfelelőbb, a Társaság módosítja a nem-teljesítésre vonatkozó megítélését.

Az eszköz értékvesztett pénzügyi eszköznek minősül, amennyiben olyan egyértelmű bizonyíték áll fenn, amely alapján nem várható a pénzügyi eszköz jövőbeni pénzáramainak beszedése.

Az IFRS 9 standard élettartami értékvesztéssel kapcsolatos követelményei vonatkoznak minden amortizált bekerülési értéken értékelt pénzügyi eszközre, egyéb átfogó eredménnyel szemben valós értéken értékelt adósságinstrumentumra, az IFRS 15 hatókörébe tartozó vevői és egyéb szerződéses eszközökre, a pénzügyi garancia szerződésekre és a pénzügyi lízing követelésekre.

A vevőkövetelések értékvesztését az élettartami várható hitelezési veszteséggel megegyező összegben számolja el a Társaság, amelyet egy értékvesztés mátrix alkalmazásával határoz meg a 14.2 pontban bemutatott módon.

Az államkötvényekkel és lekötött betétekkel kapcsolatban a 3 szakaszos modelltől eltérően az alacsony hitelezési kockázatra tekintettel 12 hónapos várható hitelezési veszteséget vesz figyelembe a Társaság (14.3 pont).

Cash flow fedezeti ügyletek

A Társaság devizás pénzáramaiból származó árfolyamkockázatának fedezésére cash flow fedezeti ügyleteket köt. A fedezeti ügylet megkötésekor a Társaság formálisan megjelöli és dokumentálja a fedezeti kapcsolatot, amelyre a Társaság a fedezeti elszámolást alkalmazni kívánja, valamint az ügylet megkötésének kockázatkezelési céljait és stratégiáját. A dokumentáció tartalmazza a fedezeti ügylet azonosítását, a kapcsolódó fedezett tételt vagy ügyletet, a fedezni kívánt kockázat jellegét és azt, hogy a gazdálkodó hogyan fogja mérni a fedezeti ügylet hatékonyságát a fedezett tétel valós értékében vagy pénzáramaiban létrejövő, a fedezett kockázatnak tulajdonítható változásoknak való kitettség ellentételezésében. Ezen fedezeti ügyletek várhatóan hatékonyak lesznek a pénzáram-változások ellentételezésének elérésében, és folyamatosan értékelésre kerülnek annak megállapítása érdekében, hogy a beszámolási időszak egész ideje alatt ténylegesen hatékonyak voltak-e.

A fedezeti elszámolás szigorú követelményeinek megfelelő fedezeti ügyletek elszámolása az alábbiak szerint történik: a cash flow fedezeti ügylet a pénzáramok változékonyságából eredő olyan kitettségnak a fedezése, amely egy mérlegben szereplő eszközzel vagy kötelezettséggel, vagy egy nagy valószínűséggel előre jelzett ügylettel kapcsolatos bizonyos kockázatnak tulajdonítható, és amely érintheti az eredményt. A fedezeti ügylet nyereségének vagy veszteségének hatékony része közvetlenül az egyéb átfogó jövedelemben, míg a nem hatékony része az eredménnyel szemben kerül elszámolásra, mint pénzügyi bevétel vagy ráfordítás.

Az egyéb átfogó jövedelemben elszámolt összegeket akkor kell az eredménykimutatásban figyelembe venni, amikor a fedezett tranzakció az eredményre hatást gyakorol, például, amikor a fedezett pénzügyi bevétel vagy ráfordítás elszámolásra kerül, vagy az előre jelzett eladás vagy vásárlás megtörténik. Ha a fedezett ügylet egy nem pénzügyi eszköz vagy kötelezettség, a saját tőkében elszámolt összeget a nem pénzügyi eszköz vagy kötelezettség bekerülési értékében kell figyelembe venni.

Ha az előre jelzett ügylet várhatóan már nem fog bekövetkezni, a korábban az egyéb átfogó jövedelemben elszámolt összegeket át kell sorolni az eredménybe. Ha a fedezeti ügylet lejár, eladásra kerül, megszűnik, lecserélés vagy átforgatás nélkül lehívásra kerül, vagy a fedezeti megjelölés visszavonásra kerül, a korábban az egyéb átfogó jövedelemben elszámolt összegek az egyéb átfogó jövedelemben maradnak, amíg az előre jelzett ügylet bekövetkezik. Ha az előre jelzett ügylet várhatóan már nem fog bekövetkezni, ezeket az összegeket át kell sorolni az eredménybe.

14.1. Egyéb hosszú lejáratú eszközök

A Társaság Magyar Állammal szembeni, díjfizetés alól felmentett repülések költségtérítési igényéből származó követeléseit (a továbbiakban: felmentett repülések) a rövid és hosszú lejáratú eszközök között mutatja ki a léginavigációs szolgáltatásból származó bevételekkel szemben (5. pont). A Kormányhatározatban meghatározott fizetési határidő két év, ezért ezen követelések diszkontálásához a 2 éves állampapírhozamokat vettük alapul. A diszkontálás következtében elszámolt kamatbevétel 2019-ben 2.607 ezer HUF volt (2018-ban 258 ezer HUF).

Hosszú lejáratú eszközként kerülnek kimutatásra a felmentett repülésekből, az eszközhöz kapcsolódó garancia kiterjesztésekből valamint a vagyonnekelt eszközökön végzett beruházásokból származó követelések, melyek évenkénti egyenlegének megbontása az alábbi:

adatok ezer HUF-ban

Egyéb hosszú lejáratú eszközök	2019. december 31.	2018. december 31.
Felmentett repülés		
Honvédelmi Minisztérium	528 173	555 094
Innovációs és Technológiai Minisztérium	27 877	22 696
Külügyminisztérium	26 837	44 866
Felmentett repülés összesen	582 887	622 656
Éven belüli rész	263 788	336 644
Éven túli rész	319 099	286 012
Garancia kiterjesztés	18 514	28 364
Éven belüli rész	14 871	14 714
Éven túli rész	3 643	13 650
Vagyonkezelt eszközökön végzett beruházások	178 486	0
Éven belüli rész	98 078	0
Éven túli rész	80 408	0
Éven belüli rész összesen	376 737	351 358
Éven túli rész összesen	403 150	299 662

A felmentett repülések kapcsán fennálló egyenlegből 2019 során 361.475 ezer HUF rendezésre került (2018-ban 340.001 ezer HUF). A felmentett repülések egyenlegében kimutatott, újonnan keletkezett tételek 2019-re, illetve 2018-ra az alábbiak szerint alakultak: 319.099 ezer HUF, illetve 286.012 ezer HUF.

Ezen a beszámoló soron kerül bemutatásra továbbá 3.643 ezer HUF értékben az immateriális javakhoz, tárgyi eszközökhöz vásárolt, több évre szóló garancia-kiterjesztések hosszú lejáratú része, amely nem számolható el az eszközök bekerülési értékének részeként.

A vagyonkezelt eszközökön végzett még befejezetlen állapotban lévő beruházások megtérülésével kapcsolatos megítélés változott 2019. évben, ezért 2019. december 31-én 98.078 ezer HUF a rövid lejáratú mérleg soron, 80.408 ezer HUF a hosszú lejáratú mérleg soron kerül bemutatásra. Az MNV Zrt.-vel történő elszámolásra a beruházás befejezését követően kerül sor.

14.2. Vevőkövetelések és egyéb forgóeszközök

Számviteli politika:

A vevőkövetelések és egyéb követelések bekerüléskor az IFRS 15 szerint valós értéken kerülnek elszámolásra, követő értékelésük pedig amortizált bekerülési értéken történik, csökkentve az értékvesztésként megképzett összeggel. Az értékvesztés megállapítására az IFRS 9 alapján kerül sor, mely alapján az élettartamra várható hitelezési veszteséget a Társaság értékvesztés mátrix alkalmazásával határozza meg.

A vevőkövetelések az alábbi négy csoportba sorolhatók, melyek esetében a hitelezési veszteség ráták változását éves szinten vizsgálja a Társaság mind a négy csoport esetében:

En route – átrepülő forgalom: A légitársaságoktól származó vevőköveteléseket az EUROCONTROL Központi Útvonaldíj Irodája (CRCO) kezeli és hajtja be. Az EUROCONTROL minősítése alapján a légi társaságok aktív és fizetésképtelen kategóriákba kerülnek besorolásra. A fizetésképtelennek minősített légtérhasználókkal szemben fennálló követelésekre a Társaság 100%-os értékvesztést számol el. Az aktív vevőkre számított várható hitelezési veszteség kiszámításához a Társaság elvégzi az egyes lejárat csoportokra vonatkozó hitelezési veszteség ráták meghatározását. A hitelezési veszteség ráták historikus adatok felhasználásával kerülnek meghatározásra. A Társaság lejárat csoportonként meghatározza a historikus hitelezési veszteség valószínűség rátákat a tárgyévvel megelőző három üzleti évre. Ezen időszakok rátáit átlagolva kapja meg az alkalmazandó rátát az egyes korosítási kategóriákban. A Társaság az egyes lejárat kategóriákba tartozó vevő egyenlegeket megszorozza a tárgyévben megállapított átlagos hitelezési veszteség rátákkal, amely alapján elszámolja az értékvesztés összegét.

TNC forgalomból származó vevőkövetelések: A hitelezési veszteség meghatározása az En route vevőkövetelések esetében alkalmazott módszer alapján történik.

Koszovó légterében ellátott szolgáltatás: A hitelezési veszteség meghatározása az En route vevőkövetelések esetében alkalmazott módszer alapján történik.

Felmentett repülések: A felmentett repülésekből származó, a Magyar Állammal szemben fennálló követelések megközelítőleg kettő éven belül folynak be, amely során diszkont ráta alkalmazásával figyelembe vételre kerül a pénz időértéke.

Amennyiben a Társaság a partnerek felülvizsgálata során olyan információk birtokába jut, amelyek a hitelezési kockázatban a kezdeti megjelenítés óta bekövetkezett jelentős növekedésre utalnak, a várható hitelezési veszteség elszámolásra kerül.

adatok ezer HUF-ban		
Vevők	2019. december 31.	2018. december 31.
Vevőkövetelések	6 925 930	6 504 738
Követelések kapcsolt vállalkozással szemben	194	280
Értékvesztések	-947 473	-669 877
Összesen	5 978 651	5 835 141

A számlázási politikának megfelelően az átlagos vevői kintlévőség kéthónapnyi árbevételnek felel meg.

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

Kétes követelések értékvesztésének alakulása:

adatok ezer HUF-ban

Kétes követelések értékvesztése	2019. december 31.	2018. december 31.
Egyenleg beszámolási időszak elején	669 877	618 575
Értékvesztések tárgyévi növekedése	358 320	203 279
Értékvesztések feloldása	-99 942	-167 743
Tárgyévi átértékelés hatása	19 218	15 766
Egyenleg beszámolási időszak végén	947 473	669 877

Vevői kintlévőségek korosítása:

adatok ezer HUF-ban

2019. december 31.	Összesen	En-route üzletág	Terminál üzletág	Koszovó üzletág	Egyéb belföldi	Egyéb külföldi
Nem lejárt	5 717 702	4 458 145	1 071 234	149 179	4 924	34 220
1 hónapnál nem régebbi lejáratú	179 547	166 011	5 976	7 415	145	0
1-3 hónap között lejárt	103 279	93 138	7 776	2 365	0	0
3-6 hónap között lejárt	21 368	12 750	7 988	630	0	0
6-12 hónap között lejárt	6 469	4 685	1 628	153	3	0
12 hónapnál régebbi	324 893	240 207	79 697	4 978	0	11
Nem fizetőkép	572 672	512 136	35 631	24 905	0	0
Összesen	6 925 930	5 487 072	1 209 930	189 625	5 072	34 231
2018. december 31.	Összesen	En-route üzletág	Terminál üzletág	Koszovó üzletág	Egyéb belföldi	Egyéb külföldi
Nem lejárt	5 575 907	4 554 425	960 942	6 769	28 339	25 432
1 hónapnál nem régebbi lejáratú	198 113	194 015	3 570	344	99	85
1-3 hónap között lejárt	98 097	95 186	1 046	1 829	0	36
3-6 hónap között lejárt	21 613	18 774	1 377	1 462	0	0
6-12 hónap között lejárt	5 442	3 730	1 368	333	0	11
12 hónapnál régebbi	231 682	173 012	55 095	3 575	0	0
Nem fizetőkép	373 884	304 949	55 486	13 449	0	0
Összesen	6 504 738	5 344 091	1 078 884	27 761	28 438	25 564

Értékvesztés korosítása IFRS 9 alapján:

adatok ezer HUF-ban

2019. december 31.	Összesen	En-route üzletág	Terminál üzletág	Koszovó üzletág	Egyéb belföldi	Egyéb külföldi
Nem lejárt	6 720	5 793	644	283	0	0
1 hónapnál nem régebbi lejáratú	3 536	2 927	489	120	0	0
1-3 hónap között lejárt	30 675	26 758	3 261	656	0	0
3-6 hónap között lejárt	9 190	4 743	4 239	208	0	0
6-12 hónap között lejárt	3 742	2 491	1 178	70	3	0
12 hónapnál régebbi	320 938	237 670	78 451	4 806	0	11
Nem fizetőkép	572 672	512 136	35 631	24 905	0	0
Összesen	947 473	792 518	123 893	31 048	3	11
2018. december 31.	Összesen	En-route üzletág	Terminál üzletág	Koszovó üzletág	Egyéb belföldi	Egyéb külföldi
Nem lejárt	8 136	7 740	385	11	0	0
1 hónapnál nem régebbi lejáratú	15 851	15 476	349	26	0	0
1-3 hónap között lejárt	29 496	28 357	548	591	0	0
3-6 hónap között lejárt	11 217	9 481	999	737	0	0
6-12 hónap között lejárt	3 975	2 663	1 065	236	0	11
12 hónapnál régebbi	227 318	170 506	53 364	3 448	0	0
Nem fizetőkép	373 884	304 949	55 486	13 449	0	0
Összesen	669 877	539 172	112 196	18 498	0	11

HUNGAROCNTR
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

Az egyéb forgóeszközök év végi egyenlegei a következőképpen alakultak:

adatok ezer HUF-ban

Egyéb forgóeszközök	2019. december 31.	2018. december 31.
Felmentett repülésekből keletkező követelés éven belüli része*	263 788	336 644
ÁFA-követelés	729 067	844 562
Cash-flow fedezeti ügyletek pozitív valós érték változása	167 545	122 985
TNC elszámolásból eredő, Eurocontrollal szembeni követelés	36 639	4 004
Egyéb követelések**	365 742	85 195
Vagyonkezelte eszközökön végzett beruházásból származó követelés	98 078	0
Elszámolt értékvesztés	-1 358	-1 360
Egyéb követelések összesen	1 659 501	1 392 030
Lekötött betétek elhatárolt kamatbevétele	22 415	7 921
Elhatárolt bevétele kapott támogatásból	29 690	60 389
Egyéb elhatárolt bevétele	2 350	12 728
Bevételek időbeli elhatárolása összesen	54 455	81 038
Elhatárolt költségek szolgáltatásból	1 186 746	867 318
Költségek időbeli elhatárolása összesen	1 186 746	867 318
Egyéb forgóeszközök összesen	2 900 702	2 340 386

* A felmentett repülések követeléseiről további információt a 14.1-es kiegészítő megjegyzés tartalmaz.

** Az Egyéb követelésekből 300.931 ezer HUF az adott előlegek 2019-ben (2018-ban 15.248 ezer HUF).

Az elhatárolt költségek között olyan költségek szerepelnek, melyek tárgyidőszakban kerültek számlázásra, de a következő időszakot terhelik. Ilyenek többek között az on-line szolgáltatások, szoftvertámogatások, biztosítási díjak, tagdíjak.

14.3. Pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek, egyéb pénzügyi eszközök

A pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek esetében az év végi egyenlegek a következőképpen alakultak:

adatok ezer HUF-ban

Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek	2019. december 31.	2018. december 31.
Pénztár összesen	1 338	868
Elszámolási betétszámla - HUF	3 573 802	940 688
Elszámolási betétszámla - deviza (EUR)	66 464	257 764
Lekötött betétek - HUF - 3 hónap alatti lejáratl	900 000	5 000 000
Bankbetétek összesen	4 540 266	6 198 452
Pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek	4 541 604	6 199 320

A befektetett pénzügyi eszközök, értékpapírok és egyéb pénzügyi eszközök év végi egyenlegei a következőképpen alakultak:

adatok ezer HUF-ban

Egyéb pénzügyi tételek	2019. december 31.	2018. december 31.
Lekötött betétek - HUF - éven túli lejáratl	3 850 000	2 650 000
Befektetett pénzügyi eszközök	3 850 000	2 650 000
Lejáratig tartandó befektetések (állampapírok) egy éven túli lejáratl	5 963 550	15 475 721
Hosszú lejáratú értékpapírok	5 963 550	15 475 721
Lejáratig tartandó befektetések (állampapírok) egy éven belüli lejáratl	14 937 229	8 109 032
Rövid lejáratú értékpapírok	14 937 229	8 109 032
Lekötött betétek - HUF- éven belüli 3 hónap feletti lejáratl	7 659 453	2 709 195
Egyéb pénzügyi eszközök	7 659 453	2 709 195

A Lekötött bankbetétekkel kapcsolatban a Társaság az alacsony hitelezési kockázatra tekintettel 12 havi várható hitelezési veszteség elszámolását határozta meg. A Társaság befektetési partnerkörébe kizárólag a 14.7 fejezet b) pontjában ismertetett intézetek kerülhetnek; a historikus adatok figyelembe vétele alapján a hitelezési veszteség 0%, ezek alapján nem került értékvesztés elszámolásra. A Társaság rendszeresen vizsgálja a hitelezési veszteségek valószínűségének várható változását. Amint nyilvánvalóvá válik a hitelezési kockázat növekedése, úgy módosítja az alkalmazott valószínűség rátákat.

Az IFRS 9 standard hatálya alatt minden államkötvény és diszkont kincstárjegy az amortizált bekerülési értéken értékelt pénzügyi eszköz kategóriába kerül besorolásra.

14.4. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek

Számviteli politika:

Lízingkötelezettségek:

A Társaság 2019.01.01-től alkalmazza az IFRS 16 'Lízingek' standardot, amely alapján a bérleti szerződéseket a rövid futamidejű lízingek és a mögöttes kísértékű eszközhöz kapcsolódó lízingek kivételével (megjelenítési kivételek) a pénzügyi kimutatásaiban használati jog eszközként és lízing kötelezettségként jeleníti meg.

A Társaság az első alkalmazás időpontjában a teljes szerződéses állományt felülvizsgálta, hogy a szerződések lízingek-e, vagy lízinget tartalmaznak-e.

Az IFRS 16.9 alapján egy szerződés akkor tartalmaz lízinget, ha:

- van egy azonosított eszköz és
- a szerződés jogot biztosít az azonosított eszköz bizonyos ideig történő használatára
- meghatározott ellenértékért cserébe.

Amennyiben egy szerződés több lízingkomponenst tartalmaz, akkor meg kell bontani a lízingdíjat a lízingkomponensek relatív egyedi értékesítési ára szerint. A Társaság alkalmazta a lízingkomponensekre történő bontást az érintett szerződések esetében.

Ha egy szerződés a lízingkomponens mellett nem-lízingkomponenst is tartalmaz (pl. karbantartás, továbbszámlázott közüzemi díjak), akkor a lízingdíjat a lízingkomponens díja illetve a nem-lízingkomponens aggregált díja szerint kell megbontani. A nem-lízingkomponens díjai megbontása megtörtént és azok az eredménykimutatásban a megfelelő eredmény soron kerültek elszámolásra.

A Társaság egyetlen esetben (bérelt gépjárművek) alkalmazza az IFRS 16.5 alapján azt a gyakorlati könnyítést, hogy a nem-lízingkomponensekért fizetett díjakat nem számolja el elkülönítetten, azok a lízingdíj részét képezik.

A Társaság a lízing futamidejét a lízing fel nem mondható időszakaként határozza meg, a következő időszakokkal együtt:

- lízinghosszabbítási opció által lefedett időszakok, ha a Társaság észszerűen biztos abban, hogy lehívja az opciót és
- lízingmegszüntetési opció által lefedett időszakok, ha a Társaság észszerűen biztos abban, hogy nem hívja le az opciót.

A kezdőnapon a lízingkötelezettséget az addig a napig ki nem fizetett lízingdíjak jelenértékeként értékeli a Társaság. A lízingdíjakat a járulékos lízingbevevői kamatlábbal diszkontálja (vagyonkezelésbe kapott eszközök esetén a vagyonkezelt eszközökre számolt elvart hozam %-át, a többi használati jog eszköz esetén az ÁKK kamatlábat alkalmazza).

A kezdőnapon a lízingkötelezettségben figyelembe vett lízingdíjak a mögöttes eszköz lízingfutamidő alatti használati jogáért járó, a kezdőnapig ki nem fizetett következő összegekből állnak:

- fix díjak, csökkentve az esedékes lízingösztönzőkkel,
- változó lízingdíjak, amelyek valamely indextől vagy rátától függenek, kezdeti értékelésük alapja a kezdőnap index vagy ráta,
- a maradványérték-garanciák keretében várhatóan kifizetendő összegek,
- a vételi opció lehívási ára, ha észszerűen biztos, hogy az opció lehívásra kerül,
- a lízing megszüntetése miatti kötbérek, ha a lízing futamideje egy lízingmegszüntetési opció lehívását is tükrözi.

A kezdőnap után a lízingkötelezettséget a következőképpen kell értékelni:

- a könyv szerinti értéknek a lízingkötelezettség kamatát tükröző növelésével;
- a könyv szerinti értéknek a kifizetett lízingdíjakat tükröző csökkentésével és
- a könyv szerinti értéknek az újraértékelés, módosítás vagy a felülvizsgált lényegében fix lízingdíjak miatti újbóli meghatározásával.

A fordulónapokon az alábbiak szerint alakultak az egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek egyenlegei:

adatok ezer HUF-ban		
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	2019. december 31.	2018. december 31.
Kapott támogatások - hosszú lejáratú kötelezettség*	771 011	993 970
Lízing kötelezettségek - hosszú lejáratú kötelezettség**	14 550 858	0
Közös vezetésű vállalattal szembeni hosszú lejáratú kötelezettség	4 383	4 262
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	37 879	29 505
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	15 364 131	1 027 737

* A kapott támogatásokkal kapcsolatos rövid lejáratú kötelezettségeket a 14.5-ös számú kiegészítő megjegyzés alatt mutatjuk be.

** A Lízing kötelezettségekkel kapcsolatos rövid lejáratú kötelezettségeket a 14.5-ös számú kiegészítő megjegyzés alatt mutatjuk be.

Az IFRS 16 'Lízingek' standard alapján felvett lízingkötelezettségek jelentős részét a Magyar Állami Vagyongazdálkodási Zrt-től vagyongazdálkodásba kapott eszközök lízingje teszi ki, mintegy 93%-át.

A vagyongazdálkodott eszközökhöz kapcsolódó lízing kötelezettségek az eszközökre vetített tőkeköltség (vagyongazdálkodási díj) alapján kerültek meghatározásra. A tőkeköltség az EU által elfogadott magyar teljesítménytervben (EU 391/2013 rendelet alapján) szereplő elvart hozamon alapszik. Az elvart hozam kalkulációja a CAPM modellhez hasonlóan kerül meghatározásra. A tőkeköltség ráta az adott teljesítmény tervezési időszak által felölelt 5 éves referencia periódusra kerül meghatározásra. Ezt követően újraértékelésre kerül.

A vagyongazdálkodási díj alapján figyelembe vett lízingdíj a vagyongazdálkodási szerződés sajátossága miatt változó díjnak minősül, ezért a lízing kötelezettség a lízingdíjak módosításakor évente újraértékelésre kerül.

A nem vagyongazdálkodott eszközökhöz kapcsolódó lízing kötelezettségek a futamidő kezdetekor az adott lízing lejáratához legközelebb eső, nyilvános HUF kamatozó állampapír hozama alapján kerültek meghatározásra.

A pénzügyi kimutatások készítésekor a Társaságnak nincs olyan szerződéses elkötelezettsége, amelynél a lízing még nem kezdődött el. A Társaság továbbá nem rendelkezik a lízingkötelezettségek értékelésében figyelmen kívül hagyott hosszabbítási vagy megszüntetési opciókkal, valamint nem rendelkezik maradványérték garanciát tartalmazó szerződéssel.

14.5. Szállítói és egyéb rövid lejáratú kötelezettségek

A szállítói kötelezettségek korosítása az alábbiak szerint alakult:

adatok ezer HUF-ban		
Szállítói kötelezettségek korosítása	2019. december 31.	2018. december 31.
Nem lejárt	1 826 868	1 827 657
Lejárt, éven belüli	16 325	7 946
Lejárt, 1 és 5 év között	2 093	2 090
Szállítói tartozások összesen	1 845 286	1 837 693

A Társaság szállítói tartozásait fizetési határidőn belül rendezi, és nem volt jelentős lejárt tartozása 2019. december 31-én, illetve 2018. december 31-én. A bemutatott periódusok lejárt tartozásainak többsége olyan novemberi, illetve decemberi számla, amit a Társaság a következő év elején kifizetett.

adatok ezer HUF-ban		
Szállítói kötelezettségek	2019. december 31.	2018. december 31.
Szállítói tartozások - belföldi	1 489 005	1 559 758
Szállítói tartozások - külföldi	347 212	267 857
Kapcsolt vállalatokkal szembeni kötelezettségek	9 069	10 078
Szállítói tartozások összesen	1 845 286	1 837 693

A Társaság az összes kapcsolt félként besorolt nyitott szállítói egyenleg elkülönítését és kapcsolt féllel szembeni kötelezettségként való bemutatását választotta.

A kapcsolt felekkel szembeni tranzakciókat a 17-es számú kiegészítő megjegyzésben mutatjuk be.

Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek egyenlege az alábbiak szerint alakult:

adatok ezer HUF-ban

Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	2019. december 31.	2018. december 31.
Folyósított támogatás előlegek*	892 811	466 094
Cash-flow fedezeti ügyletek negatív valós érték változása (veszteség)**	24 949	11 953
Magánnyugdíjpénztárakkal és nyugdíjpénztárakkal szembeni kötelezettségek	438 606	318 277
Társadalombiztosítási kötelezettségek	440 821	303 003
Személyi jövedelemadó kötelezettség	370 304	244 555
Nagyvállalati licenz szerződésből eredő kötelezettség	0	212 858
Lízing kötelezettségek - rövid lejáratú kötelezettség***	652 622	0
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	54 748	49 272
Egyéb kötelezettségek összesen	2 874 861	1 606 012
Kapott támogatások - rövid lejáratú rész*	209 347	205 208
Egyéb halasztott bevételek	1 052	1 176
Halasztott bevételek összesen	210 399	206 384
Teljesített, nem számlázott szolgáltatások összesen	193 569	122 191
Elhatárolt költségek összesen	193 569	122 191
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	3 278 829	1 934 587

* A kapott támogatásokkal kapcsolatos összegeket a 7-es kiegészítő megjegyzés alatt mutatjuk be.

** A cash-flow fedezeti ügyletek valós érték változását a 14.6-os, illetve a 14.7-es kiegészítő megjegyzés tartalmazza.

*** A Lízing kötelezettségekhez kapcsolódó hosszú lejáratú kötelezettségek a 14.4-es kiegészítő megjegyzés alatt kerülnek bemutatásra.

14.6. Cash flow fedezeti ügyletek

A cash flow fedezeti ügyletként megjelölt, egyéb átfogó eredmény valós értékelési tartalékában elszámolt nyitott tranzakciók valós értéke az alábbi volt.

adatok ezer HUF-ban

Derivatív pénzügyi instrumentumok valós értéke	2019. december 31.	2018. december 31.
Egyéb forgóeszközök		
Derivatív pénzügyi instrumentumok megjelölt fedezeti kapcsolatban		
Cash-flow fedezeti ügyletek pozitív valós értéke	167 545	122 985
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek		
Derivatív pénzügyi instrumentumok megjelölt fedezeti kapcsolatban		
Cash-flow fedezeti ügyletek negatív valós értéke	24 949	11 953

A jelentős devizás árfolyam-kitettséget jelentő várható devizás cash flowk határidős ügyletek kötésével kerülnek fedezésre. A nyitott forward szerződések valós értékváltozásait a Társaság az egyéb forgóeszközök, illetve az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek között jeleníti meg a mérlegében.

14.7. Pénzügyi kockázatkezelési politika

A pénzügyi kockázatkezelés célja, hogy a kockázatokat az operatív és a finanszírozási tevékenységeken keresztül folyamatosan csökkentse.

A mérleg a bemutatott időpontokban a következő pénzügyi eszköz és kötelezettség kategóriákat tartalmazta:

HUNGAROCNTR
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

a) Pénzügyi instrumentumok valós értéke:

Pénzügyi eszközök:

adatok ezer HUF-ban

Pénzügyi eszközök	Amortizált bekerülési értéken értékelt pénzügyi eszközök	Derivatív pénzügyi instrumentu- mok	Összesen könyv szerinti értéken	Összesen valós értéken	Különbség
Egyéb hosszú lejáratú eszközök	403 150	0	403 150	403 150	0
Vevőkövetelések	5 978 651	0	5 978 651	5 978 651	0
Megjelölt fedezeti kapcsolatba vont derivatív pénzügyi instrumentumok	0	167 545	167 545	167 545	0
Lekötött betétek - HUF - 3 hónapon túli lejáratú	3 850 000	0	3 850 000	3 850 000	0
Állampapírok 3 hónap feletti lejáratú	20 900 779	0	20 900 779	20 863 168	37 611
Egyéb rövid lejáratú eszközök kivéve adók, költségek és bevételek aktív időbeli elhatárolásai, munkavállalókkal szembeni követelések	398 505	0	398 505	398 505	0
Készpénz és pénzeszköz egyenértékesek	4 541 604	0	4 541 604	4 541 604	0
Összesen 2019. december 31.	36 072 689	167 545	36 240 234	36 202 623	37 611
Egyéb hosszú lejáratú eszközök	299 662	0	299 662	299 662	0
Vevőkövetelések	5 835 141	0	5 835 141	5 835 141	0
Megjelölt fedezeti kapcsolatba vont derivatív pénzügyi instrumentumok	0	122 985	122 985	122 985	0
Lekötött betétek - HUF - 3 hónapon túli lejáratú	2 650 000	0	2 650 000	2 650 000	0
Állampapírok 3 hónap feletti lejáratú	23 584 753	0	23 584 753	23 458 793	125 960
Egyéb rövid lejáratú eszközök kivéve adók, költségek és bevételek aktív időbeli elhatárolásai, munkavállalókkal szembeni követelések	340 648	0	340 648	340 648	0
Készpénz és pénzeszköz egyenértékesek	6 199 320	0	6 199 320	6 199 320	0
Összesen 2018. december 31.	38 909 524	122 985	39 032 509	38 906 549	125 960

Minden pénzügyi eszköz jelzálog- és tehermentes.

Pénzügyi kötelezettségek:

adatok ezer HUF-ban

Pénzügyi kötelezettségek	Pénzügyi kötelezettségek amortizált bekerülési értéken	Derivatív pénzügyi instrumen- tumok	Összesen könyv szerinti értéken	Összesen valós értéken	Különbség
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	42 262	0	42 262	42 262	0
Szállítói tartozások	1 845 286	0	1 845 286	1 845 286	0
Megjelölt fedezeti kapcsolatba vont derivatív pénzügyi instrumentumok	0	24 949	24 949	24 949	0
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek kivéve adók, költségek és bevételek passzív időbeli elhatárolásai, munkavállalókkal szembeni kötelezettségek	215 025	0	215 025	215 025	0
Összesen, 2019. december 31	2 102 573	24 949	2 127 522	2 127 522	0
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	33 767	0	33 767	33 767	0
Szállítói tartozások	1 837 693	0	1 837 693	1 837 693	0
Megjelölt fedezeti kapcsolatba vont derivatív pénzügyi instrumentumok	0	11 953	11 953	11 953	0
Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek kivéve adók, költségek és bevételek passzív időbeli elhatárolásai, munkavállalókkal szembeni kötelezettségek	215 025	0	215 025	215 025	0
Összesen, 2018. december 31	2 086 485	11 953	2 098 438	2 098 438	0

A kapott támogatások, az adók valamint az aktív és passzív elhatárolások a 14.5-ös kiegészítő megjegyzések alatt kerültek bemutatásra.

Az értékvesztéssel csökkentett vevőkövetelések, valamint a szállítók értéke – rövid lejáratuk miatt – a valós értéküket közelítik meg.

A pénzeszközök és pénzeszköz egyenértékesek, valamint a lekötött bankbetétek, a 3 hónapon belüli lejáratú rendelkezési diszkontkincstárjegyek (a 2019-es pénzügyi év végén a Társaság nem rendelkezett diszkontkincstárjeggyel) és az egyéb rövid távú eszközök és kötelezettségek könyv szerinti értékei közelítik valós értéküket a beszámoló fordulónapján a rövid lejárat következtében.

Egyéb hosszú lejáratú pénzügyi eszközök:

Egyéb, állami szervekkel szemben követelt hosszú lejáratú eszközökről a 14.1-es számú kiegészítő megjegyzésnél írtunk részletesen. A diszkontáláshoz kockázatmentes kamatlábat használt a Társaság (állami kötvények hozamgörbéiből származtatott zéró kupon ráták az Államadósság Kezelő Központ Zrt. honlapján közölt értékben – www.akk.hu).

Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek:

A kapcsolt felekkel szembeni kötelezettségek 17-es megjegyzés alatt közölt könyv szerinti értéke közelít a valós értékéhez. A 2019. december 31-ei egyenleg hasonlóan a 2018. december 31-ei egyenleghez nagyrészt garanciális szállítói kifizetés visszatartásokból származó kötelezettség, melynek valós értéke diszkontált cash flow módszerrel került megállapításra a lentebb bemutatott adatokat felhasználva.

Deviza forward ügyletek valós értéke:

A deviza forward ügyletek valós értéke a tranzakciók nem realizált, év végi átváltási árfolyamokra való ártértelek következtében keletkezett, várhatóan egy éven belül realizálandó nyereségét vagy veszteségét mutatja. A használt valós értékek a partner bankok által kalkulált mark-to-market értékelés során alkalmazottakkal megegyezők.

Valós érték hierarchia

A használt valós értékek 1-től 3-as szintű kategóriákba sorolhatóak, attól függően, hogy a valós érték meghatározása milyen mértékben megfigyelhető inputokon alapul.

- 1. szint: Azonos eszközök vagy kötelezettségek aktív piacon jegyzett (nem módosított) árfolyama.
- 2. szint: Olyan értékelési technika, amelynél minden lényeges input az eszközökre vagy a kötelezettségekre közvetlenül (mint árfolyam) vagy közvetve (mint származtatott árfolyam) megállapítható.
- 3. szint: Olyan alapadat, mely nem piacon megfigyelhető információon alapul.

Az amortizált bekerülési értéken értékelt pénzügyi eszközök és a pénzügyi kötelezettségek valós értéke 3. szintű információk alapján került meghatározásra diszkontált cash flow módszer alkalmazásával, amennyiben utóbbi releváns. A becsült pénzáramok az adott szerződéseken alapulnak, míg a diszkontráták kockázat mentes, adózás előtti ráták (állami kötvények hozamgörbéiből származtatott zéró kupon ráták). A devizában denominált pénzügyi instrumentumok a Magyar Nemzeti Bank árfolyamai alapján kerültek átváltásra.

A Társaság nem rendelkezik olyan valós értéken értékelt eszközzel vagy kötelezettséggel, amelynek valós értéke 3. szintű információk alapján került meghatározásra.

A HungaroControlnak 2-es szintű piaci árakból származtatott valós értéken értékelt eszközei voltak. A derivatív ügyletek és állampapírok esetében használt valós értékek a bankoktól kapott havi mark-to-market értékekkel megegyezők.

Nem került sor átsorolásokra a valós érték hierarchia 1-es és 2-es szintje alapján értékelt pénzügyi instrumentumok között.

b) Pénzügyi kockázatok kezelése

A Társaság a működésével kapcsolatos pénzügyi kockázatokat nyomon követi és menedzseli. A Társaság szabályzatai és működési keretei egyértelműek. A Felügyelőbizottság látja el a felügyeleti funkciót a Társaság felett. A treasury funkció nem profit centerként működik; spekulatív célú tranzakciók nem megengedettek. A Társaság tevékenységéből eredő elsődleges pénzügyi kockázatok a piaci- (beleértve az árfolyam-, kamat- és inflációs kockázatokat), hitelezési- és likviditási kockázatok.

Piaci kockázat:

A Társaság tevékenységén keresztül elsősorban a deviza árfolyamok-, kamatlábak-, valamint inflációs ráták változásából eredő pénzügyi kockázatoknak van kitéve. A léginavigációs szolgáltatás nyújtásából eredően a Társaság speciális kockázattal is rendelkezik. Ezek a kockázatok és azok kezelési módszerei a lentiekben kerülnek bemutatásra.

Árfolyamkockázat kezelése

A Társaság árfolyamkockázatnak való kitétsége és kockázata a devizában befolyó árbevételével, illetve a devizás kifizetéseivel kapcsolatban lép fel.

A légiforgalmi irányítás díjbevétele képviseli a Társaság árbevételének 99,5%-át. Az en route és terminál szegmensekben – a teljesítményterv rendszerében – az árfolyamkockázatot a Társaság viseli. A légiforgalmi irányítási szolgáltatásokért felszámított díjak forintban rögzítettek, viszont euróban kerülnek számlázásra. A használt átváltási árfolyam a számlázási periódust megelőző hónap (n-1.) napi záró Reuters-árfolyamainak átlaga. Annak a kockázatnak a csökkentésére, miszerint az HUF/EUR árfolyam az egységdíjak meghatározásának időszaka (n-1. hónap átlaga) és az összegek HungaroControlhoz történő befolyásának időpontja (n+2. hónap) között változik, a Társaság deviza forward ügyleteket köt. A Társaság en route és terminál árbevételéből származó várt cash flowját fedezi a devizás kockázatkezelési szabályzatban meghatározott limitek alapján.

A koszovói légtér feletti légi irányítási szolgáltatás esetében a díjak szerb dinárban kerülnek meghatározásra. Ez a bevétel nem kerül fedezésre, mivel azonban az árbevétel relatív kis részét teszi ki (2019-ben 3,2%, 2018-ban 2,7%), nem képvisel jelentős árfolyam kockázatnak való kitétséget. Továbbá, a Koszovó szegmens esetében, a teljes költségmegtérítéssel rendszer következtében, az árfolyamok változásából adódó kockázat áthárítható a légitársaságokra, mivel az árfolyamdifferenciák az egyes költségalapok részét képezik.

A Társaság szintén fedezi a jelentős devizás kitétséget jelentő biztos kötelezettségvállalásból származó devizás kifizetéseit, valamint az egyéb devizás kitétséget jelentő cash flowkat.

A devizában denominált vevőkövetelések összege meghaladja a devizában denominált szállítók egyenlegét. A Társaság devizában denominált pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek bemutatott könyv szerinti értéke az alábbiak szerint alakult:

Deviza	Év végi átváltási árfolyamok		Devizában denominált eszközök (adott deviza)		Devizában denominált eszközök (ezer forint)	
	2019. december	2018. december	2019. december	2018. december	2019. december	2018. december
EUR	330,52	321,51	18 413 562	19 099 720	6 086 050	6 140 751
USD	294,74	280,94	143	133	42	37
GBP	387,82	355,25	0	0	0	0
Egyéb					0	304

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

Deviza	Év végi átváltási árfolyamok		Devizában denominált kötelezettségek (adott deviza)		Devizában denominált kötelezettségek (ezer forint)	
	2019. december	2018. december	2019. december	2018. december	2019. december	2018. december
EUR	330,52	321,51	3 795 615	2 318 718	1 254 527	745 491
USD	294,74	280,94	17 197	4 717	5 069	1 325
GBP	387,82	355,25	0	123	0	44
Egyéb					0	5 113

Az eszközök pénzeszközöket- és pénzeszköz egyenértékeseket, vevői követeléseket, valamint egyéb rövid lejáratú követeléseket tartalmaznak. A bemutatott kötelezettségek szállítói kötelezettségekből és egyéb rövid lejáratú kötelezettségekből állnak.

Deviza forward ügyletek

A jelentős devizás árfolyam-kitettséget jelentő várt cash flowkat a Társaság határidős ügyletekkel fedezi. A Társaság ezen ügyleteket cash flow fedezeti ügyletként jelöli meg. A fedezeti ügyletek célja a biztos kötelezettségből származó cash flowk (bevételek és kiadások) forint értékének biztosítása.

Év végén az alábbi nyitott ügyletekkel rendelkezett a Társaság:

adatok ezer HUF-ban

2019. december 31.	Árbevétel fedezése (EUR eladás)	Szállítói fedezések (EUR vétel)	Szállítói fedezések (USD vétel)	Összesen
Deviza	EUR	EUR	USD	
Deviza összege	-23 093 532	15 023 684	2 778 760	
Forint érték	-7 673 404	4 900 163	786 731	-1 986 510
Nyitott ügyletek év végi valós értékének megoszlása				
Értékelési tartalék (várt Nyereség (+) / Vesztesség (-))	-1 576	85 405	23 397	107 226
Eredménykimutatással szemben elszámolt nem hatékony rész	26	-2 645	0	-2 619
Eredménykimutatással szemben elszámolt hatékony rész	32 782	0	0	32 782
Eszköz bekerülési értékben elszámolt hatékony rész	0	2 771	0	2 771
Pénzügyi eredmény részeként elszámolt swap pontokból számított kamatbevétel	2 436	0	0	2 436
Összesen	33 668	85 531	23 397	142 596
2018. december 31.	Árbevétel fedezése (EUR eladás)	Szállítói fedezések (EUR vétel)	Szállítói fedezések (USD vétel)	Összesen
Deviza	EUR	EUR	USD	
Deviza összege	-24 004 403	6 006 308	3 350 000	
Forint érték	-7 754 306	1 894 226	888 383	-4 971 697
Nyitott ügyletek év végi valós értékének megoszlása				
Értékelési tartalék (várt Nyereség (+) / Vesztesség (-))	15 344	36 502	-1 183	50 663
Eredménykimutatással szemben elszámolt nem hatékony rész	241	0	40	281
Eredménykimutatással szemben elszámolt hatékony rész	16 106	0	0	16 106
Eszköz bekerülési értékben elszámolt hatékony rész	0	0	44 779	44 779
Pénzügyi eredmény részeként elszámolt swap pontokból számított kamatbevétel	-797	0	0	-797
Összesen	30 894	36 502	43 636	111 032

A fenti, előrejelzett tranzakciók között nincs olyan, melynek bekövetkezése nem várható a jövőben. A határidős ügyletek lejáratakor az értékelési tartalékban felhalmozott valós értékelési különbözeti összegek az eredménykimutatásban elszámolásra kerülnek.

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

A következő összegek kerültek elszámolásra az eredménykimutatásban a 2019-es, illetve 2018-as pénzügyi évek során:

adatok ezer HUF-ban

Átfogó eredménnyel szemben, derivatív pénzügyi instrumentumokkal kapcsolatosan elszámolt tételek	2019. december 31.	2018. december 31.
Értékelési tartalékból árbevételbe átsorolt tételek (-) veszteség/ (+) nyereség	-365 924	-273 218
Fedezett vevőköveteléseken keletkezett, árbevételben elszámolt árfolyamdiffereciák (-) veszteség/ (+) nyereség	115 262	74 302
Cash-flow fedezeti ügyletek pénzügyi eredményben elszámolt nem hatékony része (-) veszteség/ (+) nyereség	-61 063	9 548
Eredménykimutatással szemben, pénzügyi eredményben elszámolt kamatok (kapott swap pontok)	43 893	27 111
Nyereség (+)/veszteség (-) összesen cash-flow hedge tranzakciókból	-267 832	-162 257
Nyitott cash-flow fedezeti ügyletek egyéb átfogó eredményben elszámolt valós érték változása (valós értékelési tartalék év végi egyenlege)	107 225	50 662
Cash-flow fedezeti ügyletek teljes eredménye tőkében	-160 607	-111 595

Év végén az egyéb átfogó eredményben elszámolt nyereség összege 2019-ben 56.563 ezer HUF volt, 2018-ban 83.947 ezer HUF.

Mérlegkételemek árfolyam érzékenysége

A Társaság euróval szembeni kitettsége az árbevétel és a vevőkövetelések euróban számlázott egyenlegeinek esetében a legjelentősebb, ezért az elvégzett érzékenységvizsgálat erre a devizára összpontosít.

A következő tábla a Társaság érzékenységet mutatja a forint euróval szembeni értékében bekövetkezett 3 százalékos növekedése vagy csökkenése esetén. A Társaság az euró elmúlt öt évben történő elmozdulásai alapján arra a következtetésre jutott, hogy egy 3%-os érzékenységi ráta észszerűen lehetséges változást képvisel, és megfelelő benchmarkot szolgáltat a HUF-val szembeni EUR-rátákhoz. A lentiekben pozitívként feltüntetett számok az eredményben és tőkében való növekedést jelzik, míg a negatív értékek a tőke és eredmény csökkenését jelentik. Az euró forinttal szembeni 3%-os leértékelődése az ugyanilyen mértékű felértékelődéssel szemben azonos, viszont ellentétes irányú változást eredményez a tőkében, eredményben.

A mérlegkételemek érzékenységvizsgálata kiterjed az EUR-ban denominált pénzeszközökre, vevői követelésekre, szállítói tartozásokra, egyéb követelésekre, -kötelezettségekre és a fedezeti ügyletekre. Ezek év végi átváltási értékét módosítjuk az EUR fordulónapi árfolyamában bekövetkezett 3%-os változásával. A fordulónapi eredményre, tőkére gyakorolt hatást mutatjuk be, feltételezve, hogy az észszerűen lehetséges, adott kockázati faktorból eredő változás ekkor következett be.

adatok ezer HUF-ban

	EUR/HUF	Eszközök (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Kötelezettségek (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Adózás előtti eredményre és tőkére gyakorolt hatása (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Tőkére gyakorolt hatás (%)
2019. év					
103%	340,44	182 582	-37 636	144 946	0,4%
100%	330,52	0	0	0	
97%	320,60	-182 582	37 636	-144 946	-0,4%
2018. év					
103%	331,16	184 223	-22 365	161 858	0,5%
100%	321,51	0	0	0	
97%	311,86	-184 223	22 365	-161 858	-0,5%

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

Deviza forward ügyletek nélkül a forint euróval szembeni 3%-os leértékelődése 0,4%-os növekedést okozna 2019. december 31-én az EUR-ban denominált tételek nettó pozíciójának egyenlegében, azaz az eredménytartalékban és a pénzügyi eredményben (2018. év viszonylatában ugyanez az érték 0,5% lenne) – minden egyéb tényezőt változatlanul feltételezve. Ez azt jelenti, hogy a Társaság kitettsége az EUR-val szemben jelentős, és a pénzügyi eredmény viszonylag érzékeny a HUF/EUR ráta változására. Egy hasonló vizsgálat a rátákban 5%-os változást feltételezve 0,7% változást okozna az eredménytartalékban 2019-re, és 0,8%-ot 2018-ra.

Hasonló feltételezések a lenti valós érték változásokat eredményeznék az év végén nyitott derivatív ügyletek esetében.

adatok ezer HUF-ban

	EUR/HUF	Adózás előtti eredményre gyakorolt hatás (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Tőkére gyakorolt hatás (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő
2019. év			
103%	340,44	-78 445	1 701
100%	330,52	0	0
97%	320,60	78 445	-1 701
2018. év			
103%	331,16	-78 966	-114 203
100%	321,51	0	0
97%	311,86	78 966	114 203

A következő táblázat egy feltételezett felértékelődés, illetve leértékelődés vevői követelésekre tett hatását mutatja, figyelembe véve a fedezeti értékelési tartalék egyenlegének változását is, azonos elmozdulásokat feltételezve mindkét esetben.

adatok ezer HUF-ban

	EUR/HUF	Vevőkövetelések (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Adózás előtti eredményre és tőkére gyakorolt hatása (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő	Tőkére gyakorolt hatás fedezeti ügylet értékelési tartalékkal (+) Eredmény növelő (-) Eredmény csökkentő
2019. év				
103%	340,44	6 152 647	179 203	28 566
100%	330,52	5 973 444	0	0
97%	320,60	5 794 241	-179 203	-28 566
2018. év				
103%	331,16	5 980 761	174 197	21 520
100%	321,51	5 806 564	0	0
97%	311,86	5 632 367	-174 197	-21 520

Év végi átértékelés

A mérlegben lévő devizás tételek év végi átértékelésének eredménye 56.776 ezer HUF veszteség volt 2019. év végén (2018-ban 37.411 ezer HUF veszteség).

Kamatlábckockázat kezelése

Kamatozó követelésekből és kötelezettségekből eredő kamatlábckockázat

A Társaság jelentős készpénztöbbséggel rendelkezik, amit fix kamatozású banki lekötésekbe, illetve diszkontkincstárjegybe, államkötvénybe fektetett be.

A Társaság fő célja, hogy likviditását biztosítsa; a szabad pénzállomány hozamszerzés céljából való befektetése másodlagos cél. Ezért a megengedett befektetési formák a forintos vagy devizás banki lekötések, diszkontkincstárjegyek és a Magyar Állam által kibocsátott államkötvények, vagy a Magyar Központi Bank által kibocsátott pénzügyi instrumentumok. Így a Társaság pénzügyi eszközökön keresztüli kitettsége a kamatlábak változásával szemben korlátozott.

A Társaság szándéka szerint lekötött bankbetéteit olyan intézményeknél helyezi el, melyek hosszú távú hitelminősítésük alapján magas besorolást értek el. A Magyar Állam által kibocsátott diszkontkincstárjegyek és államkötvények hitelbesorolása megegyezik az országgkockázattal, amit a Standard & Poor's 2020 februárban „BBB” besorolásúra, azaz befektetésre ajánlott státuszúnak értékelt. A lekötött betétek egy intézménynél elhelyezett lehetséges mértéke a teljes pénzeszközhöz viszonyítva 30%-ban maximalizált az adott pénzügyi döntés meghozatalának pillanatában. A 30%-os limit 50%-ra módosul, amennyiben a Társaság pénzeszközeinek volumene nem éri el a 6 milliárd forintot.

A kockázati kitettséget a Társaság az alábbi súlyokkal állapítja meg: bankbetétek 100%, kivéve, az olyan befektetési partnernél, konkrét likviditási céllal elhelyezett pénzeszközöket, ahol az eredeti (lekötéskori) futamidő nem több 5 munkanapnál (ide értve a lekötetlen, folyószámlán tartott pénzeszközöket is), mivel ilyen esetekben a kockázati súly 0%. A befektetési partnerrel kötött határidős ügyletek kockázati súlya 10% az ügylet nominális (forintban leszállítandó) értékére vetítve. A befektetési partnernél vezetett értékpapírszámlán tartott állampapírok kockázati súlya 50%.

A Társaság kamatozó lekötött betétállományának szerkezete az alábbiak szerint alakult:

	2019	2018
Éves kamatláb	Betét összege	Betét összege
Forint alapú betétek	ezer HUF	ezer HUF
< 1%	12 400 000	10 350 000
Összesen	12 400 000	10 350 000
EUR alapú betétek	EUR	EUR
< 0,5%	28 600	28 600
Összesen	28 600	28 600

A tábla befektetési a piacon elérhető kamatlábak csökkenését mutatja.

A Társaság nem rendelkezik hitellel, hitelkerettel, vagy bármilyen kamatozó pénzügyi kötelezettséggel.

A Társaság kamatláb változásra érzékenységi vizsgálatot nem végzett, mivel a fenti eszközök egyike sem változó kamatozású. A Társaság nem birtokol egyéb változó kamatozású eszközt sem.

Kamatlábckockázat egyéb forrásból

A Társaság kamatlábak változásából eredő kitettsége a Koszovó üzletágban, illetve annak árbevételén keresztül jelentkezik leginkább, ahol teljes költségmegtérítéses elszámolási rendszer van érvényben. Ezen üzletág eredményét elsősorban a tőkeköltség határozza meg (lekötött tőke hozama), kalkulációjának alapjául a kockázatmentes, 10 éves lejáratú magyar állampapírok hozama szolgál és a légitársaságok által megtérítendő költségalap részét képezi.

Az en route üzletág esetében érvényben lévő teljesítmény rendszer lehetővé teszi a kockázatmentes kamatláb felett kockázati prémium érvényesítését a költségalapban szereplő tőkeköltség kalkulációja során (Magyarországon az átrepülő üzletág esetében ez 2,4%; a terminálnavigációs díjak tekintetében, mivel a forgalmi kockázatot a Társaság nem vállalja, csak a költségkockázat vállalás miatt volt lehetőség kockázati prémium beépítésére a tőkeköltség számításánál 1%-os mértékben). Ez a teljes, 2015-2019-es referencia periódusra előre meghatározásra került, így a perióduson belüli kamatlábak alakulása eltérhet a tényleges tőkeköltségben érvényesített összegtől, az adott üzletág eredményességére azonban nem lehet hatással. Ugyanakkor a tőkeköltség kalkulációjához használt nettó eszközállomány részeként nem megengedett a kamatozó eszközök figyelembe vétele, így a Társaság befektetési tevékenysége hatással van az üzletág profitabilitására. Ebből adódóan a Társaság kamatlábak elmozdulásából adódó kockázatnak való kitettsége nagymértékű lehet, amennyiben nagy összegű, kamatozó eszközöket birtokol.

Inflációs kockázat kezelése

A teljesítményrendszer alapján az inflációs ráta változásából eredő kockázatot a légitársaságok viselik (en route szegmens). A Koszovó üzletág teljes költségmegtérítéses rendszerben működik, ahol minden kockázat (az inflációs kockázatot is beleértve) áthárul a légitársaságokra, habár csak hosszú távon - két év után ($n+2$. periódus) - érvényesíthetőek a díjakon keresztül.

Az inflációs kockázat kezelésének módja, hogy a Társaság törekszik a költségek minél nagyobb körének alakulását a tényleges inflációhoz igazítani. Ennek érdekében a Társaság a költségelemek közül a legnagyobb arányt képviselő személyi juttatások jelentős részét bérmegállapodások formájában az inflációhoz kötötte.

A Társaság nem rendelkezik olyan pénzügyi eszközzel vagy kötelezettséggel, amelyek értéke az inflációs ráta esetleges változásának hatására módosulna és jelentősen befolyásolná a tőke egyenlegét, illetve az adott évi eredményt.

Hitelezési kockázat kezelése

Hitelezési kockázat akkor keletkezik, ha egy szerződéses partner kötelezettségei nem-teljesítésével pénzügyi veszteséget okoz a Társaságnak. A Társaság hitelezési kockázatnak való kitettsége a vevő nemfizetésének kockázatából adódik, továbbá olyan hitelintézetek csődjének kockázatából, ahol pénzállomány került elhelyezésre vagy befektetésre, vagy derivatív ügylet került megkötésre.

A Koszovó üzletágon belül azon kockázat pénzügyi hatása, hogy egy üzleti partner szerződéses kötelezettségét nem teljesíti, gyakorlatilag nulla, abból kifolyólag, hogy az elszámolt értékvesztések, leírások költségalapban elszámolható költségnek minősülnek (így a díjakon keresztül érvényesíthetőek) a teljes költségmegtérítés rendszerében.

Ezzel szemben az átrepülő és terminál üzletágban a teljesítményrendszer keretein belül a vevő-nem-fizetés kockázatát már a Társaság viseli.

A követelések lejárat szerinti megbontását, illetve az elszámolt értékvesztések egyenlegeit a 14.2-es számú megjegyzésnél mutatjuk be. Az ott bemutatott táblázatok összefoglalják a Társaság hitelezési kockázatát.

A vezetőség úgy véli, hogy a Társaság egyik vevőjétől sem függ jelentősen, így nincsen jelentős követelés kockázat koncentrációja.

Likviditási kockázat kezelése

A Társaságnál a likviditási kockázat kezelése kiterjed a kellő mennyiségű pénzeszköz-tartalék fenntartására; a tényleges és tervezett cash flowk monitorozására; valamint annak biztosítására, hogy a megfelelő forrásból származó, lejáratú és versenyképes árú fedezet álljon rendelkezésre a felmerülő likviditási igényhez mérten. A Társaság nem rendelkezik külső adóssággal, likviditási helyzete stabil.

A likviditási kockázat hatékonyan kezelhető a költségalap-elszámolásokon keresztül; lehetőség van továbbá a díjak év közbeni módosítására, amennyiben szükségessé válik, illetve külső forrás bevonására.

A likviditási kockázatot főképp a forgalom alakulása befolyásolja: amennyiben a forgalom jelentősen elmarad a várt szinttől, úgy adott üzleti évben alulfinanszírozás alakulhat ki. Ez azonban a Terminál és Koszovó üzletágakban tárgyévét követő második évben (n+2. periódus) a díjakon keresztül érvényesíthető, így ezeknél az üzletágaknál a Társaságnak lényegében nincs forgalmi kockázata, likviditási azonban igen. Az en route üzletágban, a teljesítményrendszer keretén belül, a Társaság forgalmi kockázata maximum az árbevétel 4,4%-a, azonban sávos módon oszlik meg: a forgalom tervezhez képesti $\pm 0\text{-}2\%$ -os eltérése esetén, a Társaság a forgalom változás teljes hatását viseli; míg a forgalom 2-10% közötti elmozdulása esetén a 2%-os elmozdulás feletti rész 30%-át viseli csupán a Társaság. 10% felett minden további hatás a légtérhasználókat terheli. A tervezettet meghaladó forgalom a Társaság eredményességét javítja. A tervtől elmaradó forgalom rontaná az eredményességet, azonban ennek ellensúlyozására jogosult a Társaság magasabb tőke költség felszámítására.

Ettől függetlenül a forgalmi változás közvetlen likviditási hatását a Társaságnak kezelnie kell, mivel a légitársaságokra eső rész legelőször az üzleti évet követő második évben érvényesíthető.

A terminálnavigációs üzletágban a forgalom tervtől való elmaradásának kockázata 2018 és 2019 években sem befolyásolta a Társaság eredményességét, mivel a forgalmi kockázatmegosztás alól ez az üzletág mentesül, mivel a vonatkozó EU rendelet erre lehetőséget adott a kisebb forgalmú repterek esetében.

A teljesítményrendszerben a tervezettnél nagyobb költségek általában nem háríthatóak át a légtér felhasználókra. A légitársaságokra való áttérhelés lehetősége kizárólag a nem kontrollálható költségek esetében áll fenn, de ennek érvényesítése hosszú időtávot ölel fel, az csak az adott referencia periódust követően téríthető meg a felhasználókkal.

Léginavigációs szolgáltatás nyújtásából eredő kockázatok:

A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 69. §-ának (1) bekezdése szerint (a Magyarországon nyújtott szolgáltatások esetében), valamint a 2013. évi CCXLVIII. törvény, továbbá az 510/2013. számú kormányrendelet 3. paragrafusa értelmében (Koszovó légtérben nyújtott szolgáltatásnál) légiforgalmi irányítói tevékenység ellátásához felelősségbiztosítási fedezet megléte kötelező. A Társaság minden bemutatott év esetében teljesítette ezt a kritériumot.

Pénzügyi kötelezettségek lejárat szerinti szerkezete

A lenti táblázat a nem derivatív pénzügyi instrumentumok lejárat szerkezetét mutatja be 2019., illetve 2018. december 31-én, a szerződés szerinti kifizetések nem diszkontált értékeit alapul véve. A táblázat elkészítésénél az a dátum került figyelembe vételre, amikor a visszafizetés a Társaságtól legkorábban követelhető.

adatok ezer HUF-ban

Pénzügyi kötelezettségek korosítása	Lejárt	1 éven belül esedékes	1 és 5 éven belül esedékes	5 éven túl esedékes	Összesen
2019. december 31.					
Szállítói tartozások	18 418	1 826 868	0	0	1 845 286
Lízing kötelezettségek	323	1 765 570	6 715 598	21 515 389	29 996 880
Egyéb kötelezettségek	0	215 025	0	0	215 025
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0	37 879	4 383	42 262
Összesen	18 741	3 807 463	6 753 477	21 519 772	32 099 453
2018. december 31.					
Szállítói tartozások	10 036	1 827 657	0	0	1 837 693
Egyéb kötelezettségek	0	215 025	0	0	215 025
Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0	29 505	4 262	33 767
Összesen	10 036	2 042 682	29 505	4 262	2 086 485

15. Céltartalékok

Számviteli politika:

A Társaság céltartalékot akkor számol el, ha tényleges vagy vélelmezett kötelezettsége van valamely múltbeli eseményből kifolyólag, és valószínűsíthető, hogy a kötelezettség rendezése gazdasági értéket képviselő források kiáramlását eredményezi, valamint megbízhatóan meg lehet becsülni a kötelezettség összegét. A céltartalékok a fennálló kötelezettség mérlegfordulónapon történő kiegyenlítéséhez szükséges, a rendelkezésre álló legjobb ismeretek szerint megbecsült értéken kerülnek a könyvekbe.

Jelentős számviteli becslések:

Céltartalék képzése, különösen peres ügyek esetében, jelentős részben becslésen alapul. A Társaság meghatározza egy múltbeli esemény következtében kialakuló kedvezőtlen helyzet bekövetkezésének valószínűségét, és ha a valószínűség meghaladja az 50%-ot, a Társaság a kötelezettség becsült összegére céltartalékot képez.

Az év végi összevont egyenlegek az alábbiak szerint alakultak:

adatok ezer HUF-ban

Céltartalékok	Jogi ügyekre képzett céltartalék	Egyéb céltartalék	Összesen
Hosszú lejáratú céltartalékok	0	28 501	28 501
Rövid lejáratú céltartalékok	11 164	53 646	64 810
Egyenleg 2018. december 31-én	11 164	82 147	93 311
Hosszú lejáratú céltartalékok	0	6 711	6 711
Rövid lejáratú céltartalékok	4 020	44 520	48 540
Egyenleg 2019. december 31-én	4 020	51 231	55 251

A lenti táblázat a hosszú lejáratú céltartalékok alakulását mutatja be:

adatok ezer HUF-ban

Hosszú lejáratú	Jogi ügyekre képzett céltartalék	Egyéb céltartalék	Összesen
Egyenleg 2018. január 1-én	0	28 501	28 501
Egyenleg 2018. december 31-én	0	28 501	28 501
Tárgyévben felhasznált összegek	0	-21 790	-21 790
Egyenleg 2019. december 31-én	0	6 711	6 711

A lenti táblázat a rövid lejáratú céltartalékok alakulását mutatja be:

adatok ezer HUF-ban

Rövid lejáratú	Jogi ügyekre képzett céltartalék	Egyéb céltartalék	Összesen
Egyenleg 2018. január 1-én	4 020	30 540	34 560
Tárgyévi képzések	7 144	53 646	60 790
Tárgyévben felhasznált összegek	0	-30 540	-30 540
Egyenleg 2018. december 31-én	11 164	53 646	64 810
Tárgyévi képzések	0	44 520	44 520
Tárgyévben felhasznált összegek	-7 144	-53 646	-60 790
Egyenleg 2019. december 31-én	4 020	44 520	48 540

Az 'Egyéb céltartalék' az Innovációs és Technológiai Minisztériumnak és a Honvédelmi Minisztériumnak fizetendő olyan kötelezettségekre (2019. december 31-én 44.520 ezer HUF, 2018. december 31-én 53.646 ezer HUF) képzett céltartalék, amely múltbeli eseményből származik, a kifizetés valószínűsíthető, illetve a kötelezettség értéke megbízhatóan becsülhető.

A hosszú lejáratú céltartalékok kockázatmentes, államkötvények hozamaiból származtatott adózás előtti diszkontrátával kerülnek diszkontálásra.

16. Munkavállalói juttatások

Számviteli politika:

Életpálya programok:

Hosszú távú munkavállalói juttatások nyújtása céljából 2013 végéig a Társaság 'meghatározott juttatási programot' működtetett. Ezt a 2013. december 31-ével hatályba lépett Életpálya program váltotta fel.

A Társaság a Kollektív Szerződésben meghatározott 'HungaroControl Életpálya Program', valamint az 'Irányítói Életpálya Megállapodás' alapján hosszútávú munkavállalói juttatásként 'Életpálya programot' működtet. Az Életpálya program keretében a juttatások meghatározott része nyugdíjcélú befektetési eszközökbe kerül befektetésre, míg az Irányítói Életpálya megállapodásban rögzített juttatások egy része külön befektetési instrumentumban kerül elkülönítésre, melyhez a munkavállalók csak az irányítói munkaviszony befejezésekor juthatnak hozzá. A befektetési instrumentumairól szóló megállapodás – amelyekbe az előző program záró egyenlege is befizetésre fog kerülni – a légiforgalmi irányítói munkakörben dolgozókkal kapcsolatban megszületett, azonban az instrumentumok beszerzése 2019 végéig nem történt meg. Ezen összegek 2020. évben nem kerülnek elkülönített pénzalapba befizetésre, ezért a kifizetések lejáratára vonatkozó feltételezés annyiban változott, hogy a befektetési

instrumentumba befizetni szándékozott összegek nem kerültek átsorolásra a rövid lejáratú kötelezettségek közé. Ezért változott a munkavállalói juttatások éven belüli és éven túli részének aránya az alábbiakban részletesen bemutatott hosszú és rövid lejáratú munkavállalói kötelezettségek táblázatokban. A programok közti áttérés a nem légiforgalmi irányító munkavállalók vonatkozásában lezajlott, az előző rendszer záró egyenlegének kifizetései a tervezettnél megfelelően megtörténtek. Az áttéréskor az egyéb átfogó eredményben szereplő aktuáriusi különbözetek eredménytartalékba történő átvezetése a kifizetésekkel arányosan történik. 2019. évben 3 ezer HUF, 2018. évben 4.376 ezer HUF került az eredménytartalékba átvezetésre.

A 2013. december 31-ével hatályba lépett Kollektív Szerződés által szabályozott 'HungaroControl Életpálya Program' keretében, valamint az ugyanezen időponttal aláírt 'Irányítói Életpálya Megállapodás' keretében létrejött programok esetében a kötelezettséget és a ráfordítást abban a periódusban szükséges megjeleníteni, amikor a munkavállaló megszolgált az időt, ami feljogosítja az állami, magán vagy önkéntes nyugdíjpénztári rendszerek juttatásaihoz. Ezek esetében a munkáltató arra vállal kötelezettséget, hogy megadott összeggel hozzájárul az adott munkavállaló későbbi nyugdíjához, azonban nem vállal kötelezettséget a befizetések jövőbeli hozamával kapcsolatosan. Az Életpálya programokhoz kapcsolódó kötelezettségek egyéb hosszú távú munkavállalói juttatások között kerülnek kimutatásra.

Egyéb hosszú távú munkavállalói juttatások:

Az egyéb hosszú távú munkavállalói juttatások kezdeti és későbbi értékelése megegyezik a munkaviszony megszűnése utáni juttatási programok kezdeti és későbbi értékelésének módszerével kivéve az aktuáriusi nyereség, illetve veszteség elszámolását, amit azonnal az eredménykimutatásban kell elszámolni.

A Társaság nem teljesít befizetéseket elkülönített pénzalapba. A jövőbeni kötelezettségeket az infláció és a béremelkedés mellett egyéb demográfiai hatások (mint halandóság) figyelembevételével kell meghatározni, és az így becsült pénzáramlást diszkontálva kapható meg a juttatások jelenértéke. A Társaság minden év végén az így kalkulált juttatások jelenértékével megegyező összegben mutat be kötelezettséget a beszámolójában. A jogosultságszerzés kezdetétől a kifizetésig tartó teljes időszak alatt halmozza fel a jogosultságot a dolgozó, ezért a Társaságnak a már eltelt időszakra az arányosított részt kell értékelnie fennálló kötelezettségként.

A Társasághoz vezényelt katonák részére a Honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény 2013. évi változása szerint a törvény 132. § alapján járó jubileumi juttatások a Társaságot terhelik, így ezekre a kötelezettségekre múltbeli szolgálat költsége jogcímen egyéb hosszú távú munkavállalói juttatás kerül bemutatásra.

A Társaság 2018. évi gazdasági teljesítmény elismeréseként, továbbá a munkaerőpiaci változásokra reagálva megtartó juttatásra vonatkozó megállapodást kötött a munkavállalók érdekképviselői szerveivel, mely juttatás kifizetésének időpontját a hosszútávú bérmegállapodások jövőbeni aláírása fogja meghatározni, így a Társaság céltartalékot képez ezen biztos jövőbeni kötelezettségeinek fedezetére.

Az IAS 19 Munkavállalói juttatások standard alapján elszámolt, hosszú távú munkavállalói juttatásokból származó kötelezettség független, képesített aktuárius értékelése alapján került elszámolásra.

adatok ezer HUF-ban

Munkavállalói juttatások	2019. december 31.	2018. december 31.
Munkavállalói juttatások - éven túli rész	3 352 941	690 480
Munkavállalói juttatások - éven belüli rész	2 389 679	4 469 766
Munkavállalói juttatások összesen	5 742 620	5 160 246

Hosszú távú munkavállalói juttatások:

A hosszú távú munkavállalói juttatások a 'Munkaviszony megszűnése utáni juttatások' és az 'Egyéb hosszú távú munkavállalói juttatások' egy éven túli lejáratú tételeit tartalmazzák. Ezen juttatásokból származó kötelezettségek éven belül lejárató része a 'Rövid távú munkavállalói juttatások' mérleg soron kerül bemutatásra.

A 'Munkaviszony megszűnése utáni juttatások'-ból (életpálya programok és végkielégítések) és az 'Egyéb hosszú távú munkavállalói juttatások' -ből származó kötelezettségek teljes összegének (mind a rövid, mind a hosszú lejáratú részek együttesen kimutatva) nettó jelenértéke a következőképp alakult:

adatok ezer HUF-ban

Munkavállalói juttatások	Végkielégítések	Egyéb munkavállalói juttatások	Egyéb rövid távú juttatások	Összesen
Jelenérték 2018. január 1-én	481 497	2 367 616	1 463 563	4 312 676
Múltbeli szolgálat költsége	0	368 603	0	368 603
Tárgydíjazási szolgálat költsége	332 793	345 025	1 749 757	2 427 575
Kamatköltség	0	-5	0	-5
Tárgyévi kifizetések	-208 898	-172 349	-1 463 563	-1 844 810
Diszkontráták változásának hatása	-625	-8 189	0	-8 814
Aktuáriusi nyereségek (-)/veszteségek (+)	-55 105	-39 874	0	-94 979
Jelenérték 2018. december 31-én	549 662	2 860 827	1 749 757	5 160 246
Múltbeli szolgálat költsége	-6 812	-1 144	0	-7 956
Tárgydíjazási szolgálat költsége	57 380	347 227	2 063 688	2 468 295
Kamatköltség	180	9 336	0	9 516
Tárgyévi kifizetések	-209 318	-44 161	-1 749 757	-2 003 236
Diszkontráták változásának hatása	7 552	86 665	0	94 217
Aktuáriusi nyereségek (-)/veszteségek (+)	6 673	14 865	0	21 538
Jelenérték 2019. december 31-én	405 317	3 273 615	2 063 688	5 742 620
Éven belül esedékes rész				2 389 679
Éven túl esedékes rész				3 352 941

Az egyenleg aktuáriusi nyereséget is tartalmaz, mely kisebb részben a kötelezettség azon részén keletkezett, ahol a munkavállalók a megszolgálati időszakot még nem teljesítették. A Kollektív Szerződés értelmében az újonnan belépő, nem légiforgalmi irányítói munkakörben dolgozó munkavállalók 5 év munkaviszony megszolgálatása után válnak csak a program teljes jogú tagjaivá. Esetükben a tárgyévi elszámolt aktuáriusi nyereség/veszteség soron olyan hatások jelennek meg, mint például a feltételezettől eltérő béremelés hatása. Aktuáriusi nyereséget keletkeztetett az előző évben feltételezettől eltérő időpontban történő kifizetés miatti feloldás 110.220 ezer HUF összegben, amely abból adódik, hogy néhány munkavállaló a korábban tervezettől eltérő időpontban megy nyugdíjba. 2019-ben összességében az aktuáriusi nyereség/veszteség sor nyereséget mutat.

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

A következő táblázat tartalmazza a juttatások számításakor használt főbb pénzügyi és aktuáriusi becslésekben történt változások hatását:

	adatok ezer HUF-ban	
Pénzügyi és aktuáriusi becslések	2019. december 31.	2018. december 31.
Kilépések, halálozások becsült és tényleges hatása	-531	3 699
Diszkontráta változás hatása	94 217	-8 814
Béremelési feltételezés változás	70 057	10 599
A feltételezéstől eltérő kifizetések hatása	-110 220	-89 861
Egyéb	62 231	-19 416
Összesen	115 754	-103 793
Egyéb átfogó eredménykimutatás részeként elszámolt	0	0
Eredménykimutatásban elszámolt	115 754	103 793

Az aktuáriusi nyereségek és veszteségek az eredménykimutatásban kerülnek elszámolásra, mivel a munkáltató arra vállal kötelezettséget, hogy megadott összeggel hozzájárul az adott munkavállaló későbbi nyugdíjához, azonban nem vállal kötelezettséget a befizetések jövőbeli hozamával kapcsolatosan.

Aktuáriusi nyereségek és veszteségek pénzügyi feltételezések változásából

Diszkont ráták: a Társaság az Államadósság Kezelő Központ által közzétett, 2019. december 31-re érvényes zero kupon rátákat használta. Az új rendszer nyitó egyenlege, azaz a régi rendszer záró összegének kifizetése következő évekre lett eltolva, ezért alapvetően rövid távú diszkontrátát alkalmaztunk. Hosszú távú diszkontráták egyedül az üzemi baleset és a vezényelt katonáknak fizetendő jubileumi jutalmak egyenlegénél kerültek alkalmazásra (Egyéb hosszú távú munkavállalói kötelezettségek).

A kötelezettségek diszkontálásához használt ráták 2019-ben egy éven belüli lejárat esetén 0% körül mozgott, ezért nem történt diszkontálás, 2018-ban egy éven belüli lejáratnál 0,33%-kal történt a diszkontálás.

Az aktuáriusi feltételezések közül a diszkont ráták változásának hatása a legszignifikánsabb a kötelezettség jelenértékére gyakorolt hatások között. 2017 és 2018 között 8.814 ezer HUF csökkenés volt, míg 2018 és 2019 között 94.217 ezer HUF növekedés látható.

Aktuáriusi nyereségek és veszteségek a feltételezések változásából adódóan

Tényleges és becsült kilépési valószínűségek: a 2019-es kilépési ráták az utolsó kilenc év historikus adatai alapján kerültek meghatározásra. Ezen értékek munkavállalói kategóriánként az alábbiak szerint alakultak (átlagos értékek):

- 2019: nem légiforgalmi irányítói: 5,88%, légiforgalmi irányítói: 0,24%
- 2018: nem légiforgalmi irányítói: 6,12%, légiforgalmi irányítói: 0,21%

Halálozási ráta: a használt halálozási indexek a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett adatokból kerültek meghatározásra – a közzétett maximum 10%-os munkahelyi baleset okozta halálozási ráta 50%-kal csökkentésre került az elmúlt évek tényleges historikus adatait figyelembe véve.

Béremelések: a vezényelt katonák esetében használtunk béremelési feltételezést, amely 2024-ig áll rendelkezésre. Az új rendszerben a béremelés csak kis mértékben, az üzemi baleseti juttatás esetében hat a várható kifizetésekre. 2024-et követően a hosszú távú jegybanki inflációs céllal összhangban egységesen 3%-os bérnövekedéssel számoltunk.

A Társaság nem várja az aktuáriusi feltételezések olyan észszerűen feltételezhető változásait, amelyek jelentősen megváltoztatnák a kötelezettség fordulónapi egyenlegét, így az értékelés során használt főbb aktuáriusi feltételezésekre elvégzett érzékenység vizsgálat bemutatására nincs szükség.

Rövid lejáratú munkavállalói juttatások

A rövid lejáratú munkavállalói juttatások az alábbi tételekből állnak:

	adatok ezer HUF-ban	
Rövid lejáratú munkavállalói juttatások	2019. december 31.	2018. december 31.
A munkaviszony megszűnése utáni juttatások és az egyéb hosszú lejáratú munkavállalói juttatások éven belüli része	325 992	2 720 009
Decemberi bérfizetési kötelezettség	734 595	695 888
Rövid lejáratú prémium kifizetések	43 709	43 444
Ki nem vett szabadságok miatti kötelezettség	116 271	102 016
Egyéb	1 169 112	908 409
Összesen	2 389 679	4 469 766

Az egyéb munkavállalói juttatás sor legjelentősebb tétele az év végi teljesítmény értékeléshez kapcsolódó juttatás 585.335 ezer HUF 2019-ben, 573.949 ezer HUF 2018-ban. Továbbá ez a sor tartalmazza az inflációs elszámoló juttatásból eredő kötelezettséget 408.666 ezer HUF 2019-ben, 162.061 ezer HUF 2018-ban. Ezen sor összegét növeli egy úgynevezett megtartó juttatás, amelynek 2018-ban képzett összege 171.059 ezer HUF.

17. Kapcsolt felekkel folytatott tranzakciók

Tranzakciók kapcsolt felekkel:

Tranzakciók a Magyar Állammal és más, a Magyar Állam által ellenőrzött társaságokkal:

Mivel a Társaság él az IAS 24.25 mentesítési lehetőségével, így a Társaságnak nem kell teljes körűen bemutatni a Magyar Állammal, valamint a Magyar Állam által ellenőrzött más társaságokkal folytatott tranzakciókat, illetve a velük szemben fennálló egyenlegeket.

A mentesítés feltételeként azonban be kell mutatni az alábbiakat azon partnerekkel kapcsolatban, amelyeknek jelentős befolyása lehet a Társaságra nézve:

- Díjfizetés alól felmentett repülések költségeinek megtérítésére jogszabályban kijelölt állami felek az Innovációs és Technológiai Minisztérium, Honvédelmi Minisztérium és a Külügyminisztérium.
- Állami felek, akiktől a Társaság szolgáltatást vásárol vagy eszközt lízingel, illetve akik felé a Társaságnak fizetési kötelezettsége van: Innovációs és Technológiai Minisztérium, Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal, Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt., Közbiztonsági és Ellátási Főigazgatóság, MVM Partner Energiakereskedő Zrt., MFK Magyar Fejlesztési Központ Nonprofit Kft., Antenna Hungaria Zrt. és az Országos Meteorológiai Szolgálat.
- Az alapítói és tulajdonosi jogok gyakorlója a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter. A minisztériumnak fizetett osztalék 1.000.000 ezer HUF 2019-ben és 1.000.000 ezer HUF 2018-ban.

A következő állami szervek nem rendelkeznek közvetlen ellenőrzéssel a Társaság felett, illetve fordítva, viszont a menedzsment megítélésében ezek a tranzakciók összegüknél fogva **szignifikánsak**, illetve valamely hatósági szervnek és a legfelsőbb menedzsmentnek beszámolásra kerülnek – mindezek alapján a Társaság ezen tranzakciók bemutatása mellett döntött.

- 2007 szeptemberében a Társaság az állami vagyon kezeléséért felelős hatósággal (Kincstári Vagyoni Igazgatóság, a **Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.** jogelődje) vagyonkezelési megállapodást kötött. A megállapodás értelmében a Társaság vagyonkezelési jogot szerzett állami tulajdonban lévő földterületek, épületek, berendezések, valamint azok kapcsolódó vagyonértékű jogai felett. A Társaság a vagyonkezelési jogot az IFRS 16 'Lízingek' standard előírása alapján lízingként kezeli. Pénzügyi kimutatásaiban a lízingbe vett eszközök használati jogát a lízing kötelezettségekkel szemben mutatja be. A lízing díj 2019-ben 1.581.245 ezer HUF volt (2018-ban 1.630.478 ezer HUF). A megállapodás eredményeképp a Társaság köteles ezen eszközöket eredeti nominális értékükön megtartani, bővíteni, felújítani, és gyarapítani, ellensúlyozva a felmerült használati érték csökkenését ('visszapótlási kötelezettség'). Az eszközök nominális értékének megtartásából származó kötelezettség ('visszapótlási kötelezettség') eredetileg a hosszú lejáratú kötelezettségek között szerepelt. A vonatkozó szabályozás 2013. június 28-as hatállyal való módosulása értelmében a 2013. június 29-től felmerülő visszapótlási kötelezettség elengedésre került. A korábbi években felhalmozódott visszapótlási kötelezettség a megkötött megállapodások alapján teljesítésre került, így a tárgyévi értéknövelő beruházások összege követelésként került elszámolásra. A 2019-ben történt elszámolás alapján a 2015-2018-ban értékvesztett követelésből 244.874 ezer forint megtérült, így erre a követelésre az értékvesztés visszaírásra került.
- Az **Innovációs és Technológiai Minisztérium** részére a Társaság az alábbi díjakat fizeti: a magyar légtér irányításával kapcsolatos felügyeleti díj (2019-ben 500.000 ezer HUF, 2018-ban 500.000 ezer HUF), a Koszovó feletti légtér irányításával kapcsolatos felügyeleti díj (2019-ben 99.997 ezer HUF, 2018-ban 100.585 ezer HUF), egyéb hatósági díjak (2019-ben 7.610 ezer HUF, 2018-ban 8.612 ezer HUF), a léginnavigációs szolgáltatás ellátása érdekében végzett tevékenységgel kapcsolatos közigazgatási költségtérítés (2019-ben 265.012 ezer HUF, 2018-ban 222.763 ezer HUF).

A további tranzakciók összegüknél fogva minősülnek **jelentősnek**:

- A Társaság energiaszolgáltatója az **MVM Partner Energiakereskedő Zrt.** (2019-ben 158.847 ezer HUF, 2018-ban 136.906 ezer HUF költsége keletkezett a Társaságnak).
- Meteorológiai adatokat az **Országos Meteorológiai Szolgálat**tól vásárol a Társaság (2019-ben 488.661 ezer HUF, 2018-ban 473.069 ezer HUF).
- A **Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal**tól lízingelt ingatlanok lízing díja 2019-ben 1.751 ezer HUF (2018-ban bérleti díj 1.703 ezer HUF).
- Az **Antenna Hungária Zrt.**-től lízingelt ingatlanok lízing díja 2019-ben 10.446 ezer HUF (2018-ban bérleti díj 10.153 ezer HUF).
- A **Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság**tól lízingelt ingatlanok lízing díja 2019-ben 8.129 ezer HUF (2018-ban bérleti díj 8.129 ezer HUF).
- **MFK Magyar Fejlesztési Központ Nonprofit Kft.**-től lízingelt ingatlanok díja 2019-ben 3.694 ezer HUF, ami három negyedéves díjat reprezentál, további egy negyedévi díj került kifizetésre a

korábbi bérbeadó az Innovációs és Technológiai Minisztérium részére 1.051 ezer HUF összegben (2018-ban a teljes bérleti díj az Innovációs és Technológiai Minisztériumnak lett fizetve 4.213 ezer HUF összegben).

- A Társaság a díjfizetés alól felmentett repülések Magyar Állammal rendezendő költségtérítését rövid, illetve hosszú távú követelések között mutatja ki az árbevétellel szemben – ezek bemutatását a 5-ös, a 14.1-es, illetve a 14.2-es kiegészítő megjegyzések tartalmazzák.

A teljes, megtérítendő, díjfizetés alól felmentett repülésekből adódó követelés egyenlegek az alábbiak:

adatok ezer HUF-ban

Felmentett repülések	Egyenleg 2019. december 31.	Megtérített egyenlegek	Pénzügyi bevételek között elszámolt	Árbevétellel szemben elszámolt	Egyenleg 2019. január 1.
Honvédelmi Minisztérium	528 173	305 588	2 279	276 388	555 094
Innovációs és Technológiai Minisztérium	27 877	10 800	107	15 874	22 696
Külügyminisztérium	26 838	45 086	221	26 837	44 866
Összesen	582 888	361 474	2 607	319 099	622 656
Felmentett repülések	Egyenleg 2018. december 31.	Megtérített egyenlegek	Pénzügyi bevételek között elszámolt	Árbevétellel szemben elszámolt	Egyenleg 2018. január 1.
Honvédelmi Minisztérium	555 094	326 542	234	249 649	631 753
Innovációs és Technológiai Minisztérium	22 696	13 459	8	11 901	24 246
Külügyminisztérium	44 866	0	16	24 462	20 388
Összesen	622 656	340 001	258	286 012	676 387

A kintlévőségek fedezetlenek, rendezésük pénzeszközökkel történik. Kapott garancia nem kapcsolódik a tételekhez. 2019-ben és 2018-ban sem került elszámolásra értékvesztés a kapcsolt felekkel szembeni követelésekre.

Nem volt olyan esemény vagy tranzakció egyik bemutatott év vonatkozásában sem, amelyről a menedzsment úgy gondolja, hogy azok nem piaci feltételek mellett, vagy a szokásos üzletmeneten kívül történtek.

Tranzakciók közös vezetésű vállalattal:

Az EPC Kft. a Társaság számára ellátja a légiforgalmi irányítói képzési feladatokat, valamint nyelvi kurzusokat tart. Az EPC-től származó árbevétel főképp iroda bérleti díjakat, tantermi bérleti díjakat, illetve management szolgáltatásokat tartalmaz. A hosszú lejáratú kötelezettségek között az iroda bérleti díjhoz kapcsolódó óvadék szerepel. A rövid lejáratú kötelezettségek mindkét évben kifizetésre kerültek.

Az EPC Kft.-vel folytatott tranzakciók teljes körűen bemutatásra kerülnek:

adatok ezer HUF-ban

EPC Kft.-vel folytatott tranzakciók	2019. december 31.	2018. december 31.
Átfogó jövedelemkimutatásban bemutatott tételek		
Menedzsment szolgáltatás értékesítés	35 921	35 529
Kapott osztalék	103 204	0
Oktatási szolgáltatás beszerzése	683 808	628 882
Mérlegben bemutatott tételek		
Követelés kapcsolt vállalkozással szemben	194	280
Kötelezettség kapcsolt vállalkozással szemben (hosszú lejáratú)	4 383	4 263

A FAB CE Aviation Ltd-vel folytatott tranzakciók jelentős része szakmai támogatás és menedzsment szolgáltatás beszerzése (2019-ben 58.347 ezer HUF, 2018-ban 62.056 ezer HUF).

HUNGAROCONTROL
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK A PÉNZÜGYI KIMUTATÁSOKHOZ
2019. DECEMBER 31.

A kintlévőségek fedezetlenek, és rendezésük pénzeszközökkel történik. Kapott garancia nem kapcsolódik a tételekhez. 2019-ben és 2018-ban sem került elszámolásra értékvesztés a kapcsolt vállalatokkal szembeni követelésekre.

Nem volt olyan esemény vagy tranzakció egyik bemutatott év vonatkozásában sem, amelyről a menedzsment úgy gondolja, hogy azok nem piaci feltételek mellett, vagy a szokásos üzletmeneten kívül történtek.

Kulcspozíciót betöltő vezetők javadalmazása:

A Társaság kulcspozícióban lévő vezetőinek javadalmazása kerül az alábbiakban bemutatásra az IAS 24, Kapcsolt felekre vonatkozó közzétételek standard alapján meghatározott kategóriákra összesítve.

2019. pénzügyi év

adatok ezer HUF-ban

Kulcspozícióban lévő vezetők javadalmazása	Rövid távú munkavállalói juttatások	Munkaviszony megszűnése utáni juttatások	Végkielégítések
Igazgatóság javadalmazása	28 617	0	0
Felügyelő Bizottság javadalmazása	63 108	0	0
A vezérigazgató és az igazgatók javadalmazása*	345 824	0	0
Összesen	437 549	0	0

*Az összeg 33.131 ezer forint értékben tartalmaz vezetői prémium előírást.

2018. pénzügyi év

adatok ezer HUF-ban

Kulcspozícióban lévő vezetők javadalmazása	Rövid távú munkavállalói juttatások	Munkaviszony megszűnése utáni juttatások	Végkielégítések
Igazgatóság javadalmazása	31 788	0	0
Felügyelő Bizottság javadalmazása	56 583	0	0
A vezérigazgató és az igazgatók javadalmazása*	341 960	582	218
Összesen	430 331	582	218

*Az összeg 35.288 ezer forint értékben tartalmaz vezetői prémium előírást.

Kulcspozíciót betöltő vezetők: a Társaság vezérigazgatója és igazgatói, valamint az Igazgatóság és a Felügyelőbizottság tagjai.

A Társaság a vezérigazgatója és igazgatói, az Igazgatóság, valamint a Felügyelőbizottság tagjai számára nem adott kölcsönt vagy előleget, és nem vállalt garanciát a nevükben.

18. Kötelezettségvállalások, függő kötelezettségek és követelések

Léginavigációs szolgáltatások nyújtásából keletkező alul- és felülfinanszírozási egyenlegek

Koszovói üzletágban keletkező alul- és felülfinanszírozási egyenlegek:

Az elszámolási rendszer speciális mechanizmusának megfelelően, azon díjzónák esetében, ahol teljes költségmegtérítéssel működnek – ilyen a Szerbia-Montenegró-KFOR díjzóna –, a különbség az n. év bevétele és elszámolandó költségei között alul- vagy felülfinanszírozási egyenlegeket eredményez. Az alul-, illetve felülfinanszírozás a felhasználóknak számlázott díjak és egyéb bevételek, illetve a ténylegesen felmerült költségek közötti különbséggént kalkulálódik. Az alul- és felülfinanszírozási

egyenlegek a „korrekciós mechanizmuson” keresztül kerülnek rendezésre, úgy, hogy az n. év egyenlegei (legkorábban) az n+2. év egységdíjaiban elszámolásra kerülnek.

A magyar légtér en route (átrepülő) üzletágában és a terminál üzletágban keletkező alul- és felülfinanszírozási egyenlegek:

A teljesítménytervezési rendszer keretében az alul- és felülfinanszírozási egyenlegek különböző jogcímenek keletkeznek: a forgalom tervezettől való eltérésének kockázata a légtérhasználókkal megosztásra kerül, míg a Társaság nem viseli az inflációs kockázatot, illetve az úgynevezett nem kontrollálható költségek kockázatát, - a Társaságnak az alul-, illetve felülfinanszírozási egyenlegekkel a jövőben el kell számolnia. Ugyanabban az üzleti évben ugyanazon üzletágon belül az eltérő jogcímeknek megfelelően keletkezhetnek alulfinanszírozási valamint felülfinanszírozási egyenlegek is.

A Társaság ezeket az elszámolási egyenlegeket nem mutatja be a mérlegében, mivel ezek függő követelésnek, illetve függő kötelezettségnek minősülnek. Továbbá, az elszámolási egyenlegek a jövőbeni cash flowkra, illetve a működésre jelentős hatással bírnak, így jelen megjegyzésben bemutatásra kerülnek a céltartalékok értékelési követelményeinek megfelelő értékkel.

Pénzügyi hatások becslése – függő követelések, az EUROCONTROL korrekciós elszámolási mechanizmusából adódó 'alulfinanszírozási' elszámolási egyenlegek:

adatok ezer HUF-ban

Alulfinanszírozás a költség alap mechanizmusból	Záró egyenleg 2019.12.31.	2019. évi feloldás	2019. évi képzés	Nyitó egyenleg 2019.01.01
2014. évi Koszovó feletti irányítás elszámolási egyenlege	0	-17 958	0	17 958
2016. évi Útvonal elszámolási egyenleg	67 224	0	0	67 224
2017. évi Útvonal elszámolási egyenleg	0	-1 010 237	0	1 010 237
2017. évi TNC elszámolási egyenleg	0	-158 456	0	158 456
2018. évi Útvonal elszámolási egyenleg	1 836 307	-29 354	0	1 865 661
2018. évi TNC elszámolási egyenleg	359 262	0	0	359 262
2019. évi Útvonal elszámolási egyenleg	1 696 561	0	1 696 561	0
2019. évi TNC elszámolási egyenleg	283 551	0	283 551	0
2019. évi Koszovó elszámolási egyenleg	23 009	0	23 009	0
Alulfinanszírozási egyenlegek összesen	4 265 914	-1 216 005	2 003 121	3 478 798

Pénzügyi hatások becslése – függő kötelezettségek, az EUROCONTROL korrekciós elszámolási mechanizmusából adódó 'felülfinanszírozási' elszámolási egyenlegek:

adatok ezer HUF-ban

Felülfinanszírozás a költség alap mechanizmusból	Záró egyenleg 2019.12.31.	2019. évi feloldás	2019. évi képzés	Nyitó egyenleg 2019.01.01
2014. évi Útvonal elszámolási egyenleg	7 874	-31 495	0	39 369
2016. évi Útvonal elszámolási egyenleg	500 943	0	0	500 943
2016. évi TNC elszámolási egyenleg	178 742	0	0	178 742
2016. évi Koszovó feletti irányítás elszámolási egyenleg	0	-79 799	0	79 799
2017. évi Útvonal elszámolási egyenleg	549 380	-7 092 318	0	7 641 698
2017. évi TNC elszámolási egyenleg	188 557	-1 073 031	0	1 261 588
2017. évi Koszovó feletti irányítás elszámolási egyenleg	0	-49 846	0	49 846
2018. évi Útvonal elszámolási egyenleg	10 610 734	-414 093	0	11 024 827
2018. évi TNC elszámolási egyenleg	2 050 959	0	0	2 050 959
2018. évi Koszovó feletti irányítás elszámolási egyenleg	98 152	0	0	98 152
2019. évi Útvonal elszámolási egyenleg	9 417 262	0	9 417 262	0
2019. évi TNC feletti irányítás elszámolási egyenleg	2 348 287	0	2 348 287	0
Felülfinanszírozási egyenlegek összesen	25 950 890	-8 740 582	11 765 549	22 925 923
Függő kötelezettség nem kontrollálható költségekből	805 322	-807 971	805 322	807 971
Függő kötelezettség kapacitási ösztönzési rendszerből	140 695	-147 164	140 695	147 164
Összes függő kötelezettség költség alap elszámolásból	26 896 907	-9 695 717	12 711 566	23 881 058

A fent bemutatott eszközök, kötelezettségek realizálása várható, de azok pontos összege olyan

bizonytalan jövőbeni események függvénye, amelyek nem teljesen állnak a Társaság befolyása alatt (jövőbeni forgalom, érintett felek jóváhagyása).

Egyéb kötelezettségvállalások, függő követelések és kötelezettségek

Egyéb kötelezettségvállalások, függő követelések és kötelezettségek között a Társaság a következő adott és kapott bankgaranciákat tartja nyilván a bemutatott évekre vonatkozóan:

adatok ezer HUF-ban

Lejárat dátum	Összeg	
2019.08.15-2020.09.02	18 205	adott bankgarancia bérleti díj fizetésre
Adott garanciák	18 205	
2015.03.16-2020.04.20	32 324	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2016.04.26-2020.08.24	2 272	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2017.05.08-2022.05.13	1 732	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2017.07.05-2022.06.09	842	jótállási kötelezvény beruházási projekthez kapcsolódóan
2017.07.05-2022.06.09	1 341	jótállási kötelezvény beruházási projekthez kapcsolódóan
2018.02.08-2023.01.05	6 173	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2017.12.07-2023.01.20	7 189	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2018.06.15-2023.05.18	660	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
2019.11.25-2020.11.18	18 229	kapott bankgarancia beruházási projekthez kapcsolódóan
Kapott garanciák	70 760	

Új projektek, szerződések közbeszerzési eljárásai során a Társaság jótéjesítési vagy előrefizetési garanciát kérhet. Ezek többnyire épületátalakítási projektekhez, kommunikációs, biztonsági infrastruktúra, illetve rendszerek beruházási vagy átalakítási projektjeihez köthetőek.

Ezek lejáratát a szerződés hosszától függően változik; a garancia érvénye kitarthat a szerződés teljes időtartamának végéig. Az ilyen címen kapott garanciák 2019. december 31-i értéke összesen 70.760 ezer HUF (2018-ban 234.477 ezer HUF).

19. Tőkekockázat kezelése

A HungaroControl célja a tőkeszerkezet menedzselésével, hogy megőrizze a folyamatos működés képességét, hogy biztosítsa kötelezettségeinek teljesítését partnereivel szemben, valamint, hogy az üzleti fejlődést megalapozza. A Társaság tevékenységét tőkéből és a nettó forgótőkéből finanszírozza, nem rendelkezik sem hosszú, sem rövid lejáratú hitellel, illetve kölcsönnel.

A tőkestruktúráját a Társaság folyamatosan ellenőrzi, hogy megfeleljen a Magyarországon érvényben lévő törvények és egyéb szabályozások követelményeinek, mely a jegyzett tőke és saját tőke bizonyos százalékarányának meglétét írja elő. A törvények által előírt követelményeknek a Társaság megfelel.

20. Mérlegfordulónap utáni lényeges események

2020 márciusban a koronavírus járvány hatására az európai légiforgalom jelentősen visszaesett. Ennek következtében számos légitársaság fizetési nehézségekkel küzd. Az IFRS szerinti pénzügyi kimutatások jóváhagyásra bocsátásának időpontjában az Európai Bizottság az érintett iparági szereplőkkel széleskörben egyeztetve keresi a válságkezelés módját, annak érdekében, hogy az iparági szereplők a válság hatásait kezelni tudják, és annak elmúltát követően az európai légiközlekedés a válság előtti szintre visszarendeződhessen. A Társaság tekintetében a jelenlegi helyzet a vállalkozás folytatásának elvét nem veszélyezteti. Köszönhetően a Társaság jó likviditási helyzetének, a működés finanszírozása 2020-ban biztosított. Továbbá, a légiforgalmi irányító szolgálatok által ellátott feladatot, a polgári légiforgalom biztonságos irányítását a Chicagói egyezmény kötelezően előírja az államok számára, Magyarországon pedig a Légiközlekedési törvény által kijelölt kizárólagos feladatellátó a Társaság. Mind a Chicagói egyezmény, mind az Európában jelenleg hatályos jogszabály, az Európai Bizottság 2019/317 végrehajtási rendelete a légiforgalmi irányító szolgáltatók költségeinek megtérítését írja elő.

A Társaság 2019. évi nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS) szerint elkészített pénzügyi kimutatásait a vezérigazgató határozatának értelmében 2020. május 19-én jóváhagyta.

Budapest, 2020. május 19.

Vezérigazgató